

Η σχέση Ορθοδοξία - Επιστήμης· η επίδραση του Φασισμού

Πώς η θρησκεία κατέστειλε την επιστήμη όχι μόνο με έργα αλλά και με το ολοκληρωτικό κλίμα που δημιούργησε.

**Η Αγία της
Ορθοδόξου
Εκκλησίας
Ματρώνα, ευλογεί
τον Στάλιν**
<https://archive.is/G0eq5>

Η σχέση θρησκείας και ιδιαίτερα της χριστιανικής και ακόμα πιο ιδιαίτερα της Ορθοδοξίας με την επιστήμη, είναι ένα ακανθώδες θέμα για το οποίο έχουν γραφτεί πολλά.

Από την μία παρουσιάζονται όλα τα τεκμήρια απαξίωσης, διαβολών, κατηγοριών,

καταστροφών και απαγορεύσεων που επέβαλε η Εκκλησία, ειδικά στην Ανατολή, και πως αυτά επηρέασαν την διάνοηση και την επιστήμη.

Από την άλλη εμφανίζεται ο ισχυρισμός ότι όλα αυτά είναι υπερβολές· στην ουσία λένε δεν υπάρχει καμία ξεκάθαρη επίσημη απαγόρευση, ενώ αντίθετα όλοι σχεδόν οι πρωτεργάτες της επιστημονικής επανάστασης ήταν χριστιανοί διανοούμενοι. Απλά, σύμφωνα με τον ισχυρισμό αυτό, δεν ενδιέφερε την Εκκλησία κάτι τέτοιο αφού στο μόνο που εστίαζε ήταν η σωτηρία του ανθρώπου. Όσοι τέλος πάντων κυνηγήθηκαν, δεν ήταν για την επιστήμη τους, αλλά λόγω της βιαιότητας της εποχής καθώς και για τις αιρετικές τους απόψεις· έτσι ισχυρίζονται ότι η Εκκλησία είναι αθώα ως λευκή περιστέρα για τον Μεσαίωνα που έφερε. Επιπλέον σήμερα λένε ότι δεν υπάρχει διάσταση με την επιστήμη αλλά έχουν διαφορετικό αντικείμενο που δεν επικαλύπτεται· παρόλα αυτά και σε αντίθεση με αυτό, χρησιμοποιούν τις γραφές τους ακόμα για να αποδείξουν ότι υπάρχουν κάποια κείμενα που έχουν σχέση με τις τελευταίες εξελίξεις της επιστήμης.

Επειδή όλα αυτά ακούγονται λογικά, και επειδή ο κόσμος και οι αναγνώστες συνήθως δεν μπορούν ή δεν θέλουν να εμβαθύνουν στο θέμα, υπάρχει αυτή η εκ διαμέτρου ανταλλαγή πυρών, δημιουργώντας δύο ανεξάρτητα στρατόπεδα, χωρίς την δυνατότητα διαλόγου και ξεκαθαρίσματος.

Βέβαια είναι ενδιαφέρον ότι ο Μεσαίωνας ήρθε όταν επικράτησε πλήρως η Εκκλησία. Επίσης είναι ενδιαφέρον ότι πολλοί από όσους είχαν αιρετικές απόψεις και κυνηγήθηκαν για αυτές, είχαν ταυτόχρονα και μια ποικίλη δραστηριότητα, συχνά φιλοσοφική ή ακόμα θα μπορούσαμε να πούμε και επιστημονική, κάτι που θα έπρεπε να μας προβληματίσει για την σχέση της επιστήμης και της αίρεσης, άρα και της θρησκείας.

Άλλο ένα ερώτημα είναι, γιατί να κυνηγηθεί κάποιος για τις αιρετικές του απόψεις; Υποτίθεται κατά την Εκκλησία ότι κάποιος οφείλει να την ακολουθεί μόνο με την ελεύθερη του βούληση. Ούτως ή άλλως, δεν υπάρχει οδηγός ερμηνείας και κατανόησης των αρχαίων κειμένων. Με ποιά λογική θα πρέπει να υπάρχει μόνο ένας τρόπος κατανόησης και γενικά της αποδοχής τους; Στην πράξη όμως έχουμε διαπιστώσει ότι για την Εκκλησία δεν υπάρχει ελεύθερη βούληση και αν υπάρχει πρέπει να κατασταλεί. Μία βούληση είναι σωστή για αυτήν και μία τελικά επιτρεπτή και αυτό το κατάφερε σε κάποιο βαθμό, φυσικά όχι με “αγάπη” όπως διατείνεται, το αντίθετο.

Το κυνηγητό των αιρέσεων δεν μπορεί να το αρνηθεί κανείς. Πώς όμως γίνεται να έχουμε δυσανεξία της Εκκλησίας και διαμάχες, συχνότατα αιματηρές, για το αν ο Ιησούς είναι “ομοούσιος” ή “ομοιούσιος” τω Πατρί, αν είναι κτίσμα ή όχι, ή αν η Παναγία είναι “Θεοτόκος” ή “Χριστοτόκος” και να δέχεται η Εκκλησία μια επιστημονική άποψη που στην εξέλιξή της έρχεται σε αντίθεση με τις ιερές γραφές αλλά και την ίδια την ουσία του Χριστιανισμού; Ή μήπως δεν την δέχονταν και δεν τολμούσε κάποιος να την πει ξεκάθαρα; Μην ξεχνάμε ότι όλοι οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι και όσοι από τους επόμενους έδωσαν εξηγήσεις για την δημιουργία και τη σύσταση του κόσμου, ή την προέλευση του ανθρώπου, όπως οι επικούρειοι, λοιδορήθηκαν άγρια και τα έργα τους εξαφανίστηκαν .

Ας μην βλέπουμε με τα σύγχρονα μάτια την τωρινή εκφυλισμένη στάση της Εκκλησίας, που ερμηνεύει τα δόγματά της με νέο τρόπο, ο οποίος να φαίνεται συμβατός με τις αποκαλύψεις της σύγχρονης επιστήμης. Για παράδειγμα η Δημιουργία του Κόσμου εκκλησιαστικά (με χρήση της μάλιστα από την Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδο του 691 κ.χ. και μετά) είχε τοποθετηθεί με την χρονολόγηση από κτίσεως κόσμου στην έκτη χιλιετία, το 5509 π.κ.χ.. (μια διαδικασία υπολογισμού για την οποία χύθηκε αρκετό μελάνι) κάτι που άλλαξε (εν μέρει και αυτό) τελευταία με κυβιστήσεις και ευφάνταστες ερμηνείες των κειμένων της. Η ίδια η Εξέλιξη των ειδών, που πολεμήθηκε λυσσαλέα (και ακόμα πολεμιέται), τα τελευταία χρόνια έγινε αποδεκτή από κάπως περισσότερους θεολόγους, όχι από τους απολογητές, διαστρεβλώνοντας τα κείμενά τους ότι δήθεν και αυτά μιλούσαν για την Εξέλιξη, βγάζοντας γενικά συμπεράσματα από επιμέρους φράσεις κάποιων κειμένων τους, φράσεις αποσπασματικές που δεν αντιπροσωπεύουν την ουσία και το σύνολο, το οποίο είναι ξεκάθαρα αντιεξελικτικό.

Από την άλλη, πράγματι όλοι όσοι βοήθησαν στην επιστημονική επανάσταση τους προηγούμενους αιώνες είχαν άμεση ή έμμεση σχέση με την Εκκλησία, αφού όλη η εκπαίδευση ήταν στα χέρια της και η όλη παιδεία στην ουσία ελεγχόταν από αυτήν. Έτσι το επιχείρημα ότι όλοι όσοι πρωτοστάτησαν στις αλλαγές και ειδικά στην επιστημονική επανάσταση ήταν χριστιανοί, δεν είναι και τόσο σπουδαίο. Δείχνει την απόλυτη επιρροή που είχε η Εκκλησία στις σπουδές και αυτό δεν είναι θετικό, γιατί ήταν ένα ξεκάθαρο μονοπώλιο χωρίς ανταγωνισμό.

Η διάνοηση και η Εκκλησία είχαν ταυτιστεί σε τέτοιο βαθμό που δεν υπήρχε άλλη κατάσταση για να αντιδράσει κανείς και μάλιστα οργανωμένα. Δεν υπήρχαν ανεξάρτητοι επιστήμονες, άρα κάθε αλλαγή θα προερχόταν αναγκαστικά από

χριστιανούς, αφού **δεν υπήρχε κάτι άλλο**. Εκτός αυτού, όσοι χριστιανοί λόγιοι και φιλόσοφοι στην Δύση (ακόμα και οι λίγοι αυτοί της Ανατολής που θα δούμε) προχώρησαν πραγματικά τη σκέψη, εκτός του ότι πολεμήθηκαν συχνά, το έκαναν από καθαρή διάθεση για έρευνα, που ήταν αντίθετη με το πνεύμα που κυριαρχούσε στην Εκκλησία της πίστης χωρίς έρευνα. Βοήθησε επιπλέον και η καλύτερη μελέτη των αρχαίων ελληνικών κειμένων που κατά τον Ύστερο Μεσαίωνα και κατά την Αναγέννηση πολλαπλασιάστηκαν· κείμενα που διεύρυναν το πεδίο της σκέψης τους πέρα από τις αγκυλώσεις του δόγματος. Στην πραγματικότητα δεν ανακάλυψαν κάτι νέο, διάβασαν τους αρχαίους με άλλο πνεύμα. **Η εξέλιξη της γνώσης να μην ξεκίνησε από χριστιανούς, όχι όμως από τον χριστιανισμό**, στην ουσία προχώρησε σε αντίθεση με τον χριστιανισμό και σε συμφωνία με τον αρχαίο παγανιστικό πολιτισμό, και τα αποτελέσματά της επιστήμης, η σταδιακή απομάκρυνση του πολιτισμένου κόσμου από την Εκκλησία, καθώς και τα προσκόμματα της Εκκλησίας στην Επιστήμη, δικαιώνουν το συμπέρασμα.

Αυτό όμως που αποσιωπάται από όλους αυτούς που το αναφέρουν σαν επιχείρημα στη χώρα μας, είναι ότι όλοι αυτοί που ώθησαν και έφεραν την επιστημονική επανάσταση, εμφανίστηκαν στην αιρετική για αυτούς παπική Δύση, η οποία ήταν πιο επιδεκτική στον διάλογο και την ανοχή. Ξεκίνησαν από τους Σχολαστικούς που στην Ανατολή ήταν το κόκκινο πανί. Στην Ανατολή μηδέν. Όσοι λόγιοι ή φιλόσοφοι ξέφευγαν από την πεπατημένη, κυνηγιόντουσαν άμεσα και δεν κατάφεραν να κάνουν ένα ρεύμα που να ριζώσει και να έχουμε κάποια θετική εξέλιξη. Αυτό από μόνο του δείχνει το έλλειμμα διαλόγου, και το πλεόνασμα επιβολής που υπήρχε στην Ανατολή για να έχουμε αυτό το αποτέλεσμα.

Το ότι έγινε καταστροφή του αρχαίου πολιτισμού είναι γεγονός, όπως γεγονός είναι ότι ο Χριστιανισμός δεν ήταν το μοναδικό συστατικό της ύφεσής του (διαβάστε σχετικά στο άρθρο για την τεχνολογία). Είναι όμως ο Χριστιανισμός αυτός που έβαλε την ταφόπλακα, είναι αυτός που έφερε τον Μεσαίωνα και αυτό έγινε εκτός από την ιδεολογία της απόλυτης αλήθειας που θεωρεί ότι έχει, εκτός από την επιβολή του στην εξουσία μέσω της Εκκλησίας και την ταύτισή του με αυτήν, εκτός από τους νόμους του κράτους που επιδίωξε και κατάφερε κατά “των άλλων”, εκτός από τις καταστροφές που επέφεραν στίφη αμόρφωτων αλλά ευσεβών μαζών, με την καθοδήγηση συνήθως ενός εκκλησιαστικού και συχνά άγιου για την Εκκλησία, έγιναν κυρίως σαν αποτέλεσμα του κλίματος που η Εκκλησία δημιούργησε στην κοινωνία, ένα κλίμα φασιστικό. Ένα κλίμα παρόμοιο σε αρκετά στοιχεία με αυτά που βλέπουμε αντίστοιχα και στις σύγχρονες

θεοκρατίες όπως στο Ιράν. Με αυτό θα ασχοληθούμε σήμερα γιατί είναι η σημαντικότερη παράμετρος που λείπει συνήθως από τον σχετικό διάλογο.

Αρχικά θα δούμε τί ήταν και τί νοηματοδοτεί σήμερα η λέξη “Φασισμός”. Ακολούθως θα δούμε σημαντικά στοιχεία από την ιστορία της Εκκλησίας σε σχέση με την επικράτησή της. Στην συνέχεια στοιχεία από την ιδεολογία και πράξη της Εκκλησίας που έχουν σχέση με την έννοια του Φασισμού. Στο τέταρτο κεφάλαιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις που επιβεβαιώνουν την φασιστική της δράση. Στο πέμπτο κεφάλαιο θα δούμε πάλι με χαρακτηριστικές περιπτώσεις ότι και σήμερα η φασιστική αυτή νοοτροπία ενυπάρχει ακόμα στην ελλαδική Εκκλησία και το ποίμνιο.

Περιεχόμενα

1. Ο Φασισμός
2. Η επικράτηση της Εκκλησίας και του Χριστιανισμού
  - 2.1 Το άγος των αιρέσεων και η ιστορία της αυτοκρατορίας
  - 2.2. Η Επανάσταση και η αλλαγή του Μανωλιού
3. Η ιδεολογία της Εκκλησίας
4. Ο φόβος φυλάει τα έρημα
  - 4.1 Ενστάσεις
5. Σύγχρονες αντανακλάσεις
6. Επίλογος

1. Ο Φασισμός

Ο Φασισμός, ξεκάθαρο παιδί του Σοσιαλισμού, είναι μια νεότερη έννοια που ως πρώτη του σιναφιού της και στην εξέλιξή της, αναφέρεται σε όλη τη σειρά των ιδεολογιών αυτών που ήταν αποτέλεσμα των ακραίων σοσιαλιστικών πειραμάτων του εικοστού αιώνα, που σε κάποιους ακόμα είναι θελκτικά. Η σχέση του Φασισμού και της Δημοκρατίας είναι η αντίστοιχη του γνωστού μύθου του Ηρακλή, της Αρετής και της Κακίας. Ο άνθρωπος έχει να επιλέξει ανάμεσα σε έναν δρόμο ελευθερίας αλλά δύσκολο, κοπιώδη και με συνεχή αγώνα ή αντίθετα της ασφάλειας και ηρεμίας αλλά σε μια διαρκή πνευματική και τελικά ουσιαστική σκλαβιά, κάτω από μία ιδεολογία και σε μία αρχή για την οποία δεν του πέφτει

λόγος.

Εμφανίστηκε αρχικά στην Ιταλία· μια αντιστοιχία του εμφανίστηκε στην Ρωσία και τέλος στην Γερμανία και την Ισπανία. Στην αρχή και ειδικά στην Ιταλία δεν στήθηκε με μια ξεκάθαρη ιδεολογική συγκρότηση, ήταν κυρίως αρνητισμός του καθεστώτος που υπήρχε, και γενικά του φιλελευθερισμού· κάτι που δομήθηκε αργότερα από τους συνεχιστές του. Τα ονόματα Εθνικοσοσιαλισμός (δηλαδή Ναζισμός) και Κομμουνισμός και ή δήθεν αντίθεσή τους μην σας ξενίζουν, οι συγκρούσεις τους που επήλθαν μετά από αντίστοιχες λυκοφιλίες, ήταν παρόμοιες της σύγκρουσης διαφορετικών αιρετικών ομάδων ίδιας γενικής ιδεολογίας και τελικά αναφέρονται στο ίδιο ακριβώς φαινόμενο:

Στον πλήρη έλεγχο του κράτους από ένα κόμμα μόνο, και στη βάση μιας μόνο ιδεολογίας, και το κράτος αυτό (δηλαδή το κόμμα), να ελέγχει ασφυκτικά τα πάντα στην κοινωνία. Η δημιουργία τελικά ενός ολοκληρωτικού καθεστώτος που κάθε διαφορετική φωνή δεν θα υπάρχει.

Οι ουτοπικές ιδέες για την δήθεν κατάργηση του κράτους, την οικουμενική ισότητα και την ειρήνη που ευαγγελίζονται τα θεωρούμενα ως Ακροαριστερά, σε αντίθεση με την εθνική περιχαράκωση των θεωρούμενων ως ακροδεξιών και η θέση τους που τοποθετούνται παραδοσιακά στα δύο αντίθετα άκρα του πολιτικού φάσματος, επίσης μην σας ξενίζουν. Αναφέρονται τελικά μετά την επικράτηση παντού της ιδέας και τον έλεγχό της φυσικά από το κράτος που ξεκίνησαν, με το οποίο έχουν πάντα συνεχείς και ακατάλυτους δεσμούς. Ενδεικτικά σήμερα αν και δεν υπάρχει εμφανής Κομμουνισμός στην Ρωσία, τόσο τα ακροδεξιά (φιλοφασιστικά) όσο και τα ακροαριστερά (φιλοκομμουνιστικά) κόμματα και οι συνοδοιπόροι τους, βλέπουν θετικά ένα ολοκληρωτικό καθεστώς Πούτιν που ελέγχει τα πάντα και κάνει ό,τι θέλει, και δεν το κρύβουν, όπως και δεν κρύβουν την αντίδρασή τους στους δημοκρατικούς θεσμούς, άσχετα αν τους επικαλούνται συνέχεια. Δηλαδή ο διεθνισμός τους είναι κίβδηλος, και τελικά υπέρ του εθνικισμού της Ρωσίας.

Στην ουσία και τα δύο άκρα έχουν κατά νου μετά την κατάλυση της δημοκρατίας την κυριαρχία ενός «αυτοκρατορικού» εθνικισμού άσχετα αν το διακηρύττουν ή όχι, και αυτό φαίνεται από τα έργα και τις προτιμήσεις τους. Με την έννοια «αυτοκρατορικό» εννοώ μια μεγάλη δύναμη που διακινεί ή υποθάλλει την αντίστοιχη ιδεολογία, είτε αυτή είναι η Γερμανία του Χίτλερ και η ΕΣΣΔ του Στάλιν, ή ακόμα και η σύγχρονη κατ'ευφημισμό "δημοκρατική" Ρωσία του Πούτιν.

Μία κάστα λοιπόν που περιτριγυρίζει ή ελέγχει λαοπλάνους, με το πρόσχημα μιας ίσως και συμπαθητικής ιδέας όπως αυτή του καλού του λαού, των εργατών ή του έθνους, καταφέρνει, πείθει σημαντικό μέρος του κόσμου, παίρνει την εξουσία δημοκρατικά (όπως στην Γερμανία) ή πραξικοπηματικά (όπως στην Ιταλία, Ισπανία και Ρωσία) και επιβάλλεται τελικά σε όλη την κοινωνία.

Το βασικό πρόβλημα είναι ότι η επιβολή αυτή είναι ολοκληρωτική· καταργεί τους δημοκρατικούς θεσμούς (τελευταία έχουν εμφανιστεί αντίστοιχα καθεστώτα που έχουν δήθεν δημοκρατικές διαδικασίες χωρίς όμως ουσία) και δεν υπάρχει εύκολη δυνατότηταπισωγυρίσματος ή αλλαγής όπως σε μια αληθινά δημοκρατική πολιτεία. Να θυμίσω ότι η δημοκρατία περιλαμβάνει, κυριαρχία του νόμου (Κράτος Δικαίου), ισονομία, ισηγορία, ισοπολιτεία και ξεκάθαρη διάκριση των εξουσιών (ειδικά της δικαιοσύνης). Αν κάτι από αυτά λείπει, κυρίως η ισηγορία (είναι η πρώτη που πλήττεται εμφανώς), δηλαδή η ελευθερία της γνώμης και του τύπου, και το κράτος δικαίου, τότε δεν έχουμε σίγουρα δημοκρατία.

Να το εξηγήσουμε λίγο αυτό γιατί η εμπειρία μιας τέτοιας κοινωνίας, επειδή δεν τον έχουμε βιώσει με αυτόν τον ολοκληρωτικό τρόπο εδώ, (εκτός από τα καθαρά θεοκρατικά ή μη κράτη της Ανατολής δυστυχώς υπάρχουν εκκολαπτόμενες προσπάθειες σε αρκετά κράτη που είναι ή που τείνουν στον ολοκληρωτισμό), δεν είναι κατανοητή. Στην Ελλάδα βέβαια που έζησε σχετικά κοντά μας μια επταετή χούντα που ήταν ένα κακέκτυπο Φασισμού, θα έπρεπε κάτι να μας πει.

Τί συμβαίνει σε ένα τέτοιο καθεστώς και γιατί ο κόσμος δεν αντιδρά εύκολα για να το αποφύγει;

Υπάρχουν αξιοσημείωτοι λόγοι αντίστοιχοι του μύθου του Ηρακλή που αναφέρθηκε πριν:

Επειδή λύνει με επιβολή κάποια θέματα έντονων διαφορών, εξισώνοντας πλούσιους με φτωχούς, κάτι που φυσικά έχει πάντα ενδιαφέρουσες εξαιρέσεις (συχνά ισοπεδώνει την μεσαία τάξη και κυνηγά όσους πλούσιους δεν είναι του κόμματος ή δεν τα βρίσκει μαζί τους), επειδή συνήθως και αρχικά φροντίζει κάποια στοιχειώδη θέματα διαβίωσης, όπως το θέμα της στέγης, της ασφάλειας, της εργασίας, είτε με καταναγκασμό είτε όχι, και επειδή σταματά τις κουραστικές και χρονοβόρες (αλλά απαραίτητες δημοκρατικά) πολιτικές διαμάχες, ο περισσότερος κόσμος δεν έχει προβλήματα και δεν αντιδρά· ίσως βλέπει και με συμπάθεια το καθεστώς, όπως περίπου με συμπάθεια έβλεπαν συχνά (αρχικά

τουλάχιστον) τους αρχαίους τυράννους.

Τί θέλει ο περισσότερος κόσμος; Τί θέλει ο μέσος άνθρωπος;

Ευκαιρία και χώρο για να ζήσει, να δουλέψει, να ερωτευτεί, να κάνει οικογένεια, να ζήσει με ηρεμία χωρίς εντάσεις και ανατροπές και ενίοτε να διασκεδάσει.

Τα καθεστώτα αυτά, καλύπτουν σε κάποιο βαθμό, άλλο καλύτερα άλλο χειρότερα αυτές, ή κάποιες από αυτές τις ανάγκες για να φαίνονται ότι δουλεύουν για το καλό του λαού, αν και το ενδιαφέρον τους αυτό συνήθως φθίνει με την πάροδο του χρόνου εφόσον αισθανθούν πλήρως εδραιωμένα. Το κύριο πρόβλημα όμως είναι η έκφραση του ανθρώπου και η ελευθερία. Εκεί τα καθεστώτα αυτά είναι αμείλικτα. Η έκφραση δεν μπορεί να είναι ελεύθερη γιατί κάτι τέτοιο μπορεί να ξεσηκώσει τον κόσμο, να αναρωτηθεί αν τελικά μπορεί να έχει λόγο στην εξουσία, ή αν αυτή είναι σωστή. Η δε ελευθερία είναι περιορισμένη μόνο σε επιτρεπτά όρια από το καθεστώς. Ακόμα και η διασκέδαση συχνά είναι καθοδηγούμενη με την απαραίτητη διαφώτιση, δηλαδή προπαγάνδα. Οτιδήποτε διαφορετικό θεωρείται ότι βιάζει το καθεστώς, δηλαδή αυτά που στην βάση της ιδεολογίας του, “βλάπτουν τον λαό ή το έθνος”, απαγορεύονται. Το ότι τα συμφέροντα του λαού και του έθνους καθορίζονται από λίγους οι οποίοι συχνά ζουν βασιλικά από το πλεόνασμα τις εργασίας των υπολοίπων, χωρίς να λογοδοτούν πρακτικά σε κανέναν, δεν πρέπει να τίθεται ποτέ.

Ποιά είναι τα συστατικά που συνθέτουν και “νομιμοποιούν” στη συνείδηση του κόσμου ένα τέτοιο εγχείρημα;

Το κυρίαρχο είναι η βασική “ιδέα”, ο “σκοπός”, που συνήθως είναι το καλό του λαού ή του έθνους ή της φυλής και που νομοτελειακά θα επικρατήσει. Η “ιδέα” αυτή εμπλουτίζεται με αληθινές ή όχι θέσεις που της δίνουν αυθεντικότητα, δύναμη και φυσικά πάντα εχθρούς. Τέτοια στοιχεία είναι ιστορικά ή ψευδοϊστορικά όπως: Το αγνό και ένδοξο παρελθόν, ή ο συναισθηματισμός μιας καταφρονεμένης φυλής ή τάξης που μπορεί και να προέρχεται ακόμα και από την ιστορία ή την μυθολογία, ή μια απλή ιδεολογία (η αέναη πάλη των τάξεων), οι οποίες όμως ιστορούνται συχνά κατά βούληση, μονόπλευρα και ως απόλυτες αλήθειες. Έτσι πάνω στην βασική “ιδέα” και τις επεκτάσεις της, που είναι στην ουσία ένας μύθος, στήνεται ένα λογικό κατασκεύασμα (ακριβώς όπως οι θρησκείες) που με αλήθειες αλλά και πολλά ψέματα την ολοκληρώνει είτε ιστορικά, είτε ταξικά, είτε ταυτόχρονα σε ένα σύνολο, σε μία κοσμοθεωρία.

Σημαντικό στοιχείο του μύθου αυτού είναι η αυθεντικότητα και ιδιαιτερότητα του λαού στον οποίο απευθύνεται (ο εκλεκτός λαός - η ανωτερότητα της άριας φυλής, ή η ανωτερότητα της ρώσικης ψυχής, ή των εργατών κ.λπ.) σε σχέση και συχνά αντιπαράθεση με τους “άλλους” και πάντα υπάρχουν οι άλλοι, οι “διάβολοι”, που επιβουλεύονται το καλό του λαού ή του έθνους, αλλά αυτό τελικά και νομοτελειακά θα επικρατήσει έναντι των άλλων. Αυτό τον φέρνει εξορισμού σε αντίδραση με την δημοκρατία και τους δημοκρατικούς φιλελεύθερους θεσμούς, αφού σε αυτήν υπάρχει πλουραλισμός και ανταγωνισμός. Ο Φασισμός δεν θέλει ανταγωνισμό.

Δεν έχει σημασία ποιοι είναι αυτοί οι “άλλοι”. μπορεί να είναι οι Εβραίοι, οι σιωνιστές, άλλο κόμμα ή αντίστοιχος “-ισμός”, οι βιομήχανοι, οι αθίγγανοι, οι ομοφυλόφιλοι, οι καπιταλιστές, η λέσχη Μπίλντερμπεργκ, οι άθεοι, οι αιρετικοί, οι δημοκρατικοί, ο απέναντι λαός. Μπορεί να είναι το οτιδήποτε που είναι η ενσάρκωση ενός κακού απέναντι στο οποίο, ο ηγέτης, το κόμμα, και το διευθυντήριο που ηγείται, δρουν προς το «συμφέρον του λαού ή του έθνους» και κατά των “κακών” αυτών που ονειρεύονται και απεργάζονται συνεχώς την καταστροφή του και που νομοτελειακά θα ηττηθούν. Η συνωμοσιολογία, ο μεσσιανισμός και η οντολογία έχουν άμεση σχέση με τον φασισμό.

Υπάρχει φυσικά πάντα ένας **ηγέτης**, οδηγός, πατερούλης, που ενσαρκώνει την εξουσία της φασιστικής ιδέας, που ελέγχει όλες τις εξουσίες σε απόλυτο βαθμό. Δεν έχει σημασία τόση το ποιος είναι, αυτό αφορά το διευθυντήριο που κυβερνά. Για τον κόσμο δεν παύει να είναι το ιδανικό, το άφθαρτο και το τέλειο, στο οποίο πρέπει να επικεντρωθούν σαν τον βασικό εκφραστή της “ιδέας”. Το **διευθυντήριο**, είναι ο ευρύτερος κύκλος εξουσίας, που προέρχεται από την αφοσίωση στην “ιδέα” και πάντα από τις ίντριγκες μέσα στο κόμμα που εξουσιάζει.

Το **κόμμα** είναι ένα ευρύτερο σύνολο, από υποστηρικτές της “ιδέας”, ανθρώπους που συχνά θέλουν να είναι κοντά στην εξουσία, αλλά και αρκετούς αναγκαίους ηλίθιους που πείστηκαν από την “ιδέα” και θέλουν την επιτυχία και εξάπλωσή της.

Από αυτούς προέρχονται και τα **τάγματα εφόδου**: παραστρατιωτικές ομάδες χωρίς θεσμικό χαρακτήρα, που τον διατηρούν ακόμα και μετά την επιβολή του καθεστώτος, που δρουν υπόγεια αλλά και φανερά για την επιτυχία και μακροήμερευση του “σκοπού”. Θα σταθούμε λίγο εδώ γιατί ο μοναχισμός είναι επίσης μια οιονεί παραστρατιωτική οργάνωση και έχει δράσει συχνά με παρόμοιο

τρόπο στο παρελθόν.

Το σημαντικό στις ομάδες αυτές είναι ο όρκος ή η τελετή εισόδου-ενσωμάτωσης σε αυτές, η κοινή ενδυμασία, η οργάνωση, τα τραγούδια-ύμνοι και τα σχετικά σύμβολα, η αίσθηση αδελφοποίησης μεταξύ των μελών, και η αίσθηση ότι ανήκουν σε κάτι ανώτερο, εκλεκτό, που τους δίνει νόημα στη ζωή που προηγουμένως δεν είχαν. Είναι οι κατεξοχήν δοσμένοι στον “σκοπό” και υπόσχονται να χύσουν και το αίμα τους για αυτόν. Είναι αυτοί που παρακολουθούν ενδείξεις στην κοινωνία και κυρίως σε εμβληματικούς φορείς της, ενδείξεις που δεν είναι συμβατές με τον “σκοπό”, τις οποίες οργανωμένα σαμποτάρουν ή τις μάχονται με κάθε μέσον (διαβολές, προπαγάνδα, τρομοκρατία) μέχρι αυτές να εξαλειφθούν.

Σημαντικό επίσης στοιχείο επιτυχίας του Φασισμού είναι ένα ευρύτερο ακόμα σύνολο, των **συμπαθούντων**· το μέγεθός του δείχνει και το ποσοστό διείσδυσης στην κοινωνία. Δηλαδή αυτοί που δεν έχουν πρόβλημα με την “ιδέα”, συχνά δεν τους απασχολεί καν· δεν έχουν πρόβλημα με την εξουσία, και κατά βάση είναι θετικοί απέναντι στο καθεστώς, αν και δεν έχουν ασχοληθεί ενεργά με αυτό. Αποτελείται κυρίως από αυτούς που συνήθως ακολουθούν το “που φυσάει ο άνεμος”, ή το “ας μην ταρασσουμε τα νερά”.

Τέλος, υπάρχει το **σύνολο της κοινωνίας** που κατά βάση είναι αδρανής, που καθοδηγείται από αυτή την κατάσταση και αδυνατεί συνήθως να αντιδράσει εξαιτίας του δημιουργημένου κλίματος. Από αυτούς όλους θα προέλθουν και κάποιες προβεβλημένες φιγούρες-ήρωες που έδωσαν ενσυνείδητα ή και κατά λάθος τη ζωή τους για την ιδέα και το καθεστώς τους τιμά, αφού θέλει να θεωρούνται ότι πάλεψαν για την επικράτηση και την μακροήμερευση του. Αυτοί μαζί με υπαρκτούς ή όχι “ήρωες” του παρελθόντος, θα γίνουν σύμβολα για το καθεστώς και πρότυπα μίμησης για τον κόσμο, όπως ακριβώς οι άγιοι στις θρησκείες.

Αυτοί οι πέντε ομόκεντροι κύκλοι μαζί με τη απαραίτητη νότα των παραστρατιωτικών, αποτελούν και το πεδίο εξουσίας του καθεστώτος. Η μεταπήδηση προς τους πλέον εσωτερικούς, δηλαδή από το κόμμα στο διευθυντήριο είναι και η πλέον δύσκολη. Η θέση όμως του κάθε ενός σε αυτούς, δείχνει και το ποσοστό αφοσίωσης τελικά στο καθεστώς, χωρίς να σημαίνει φυσικά ότι αυτό είναι απόλυτο, αφού θα δούμε ότι ο κόσμος ανεξάρτητα από την αφοσίωση του, βλέπει ότι έξω από το κόμμα δεν θα έχει μέλλον.

Κάτι σημαντικό είναι ότι ο -ισμός αυτός, όλο δηλαδή το νοητικό δημιούργημα που κτίστηκε πάνω στην κεντρική “ιδέα”, είναι συχνά πολύπλοκο και διαχέεται σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Τελικά γίνεται υποχρεωτικό ακόμα και αν δεν καλύπτει νομικά όλες τις πλευρές που επηρεάζει, δηλαδή τα πάντα. Οι “εθνικόφρονες” και οι “προλετάριοι” αισθάνονται ότι όλη τους η ζωή, ανήκει πλέον στο δημιούργημα αυτό, δηλαδή τελικά στο καθεστώς. Μετατρέπονται συνειδητά ή ασυνείδητα, σε πιόνια των θελήσεών του.

Πριν ακόμα γίνει εξουσία ο Φασισμός, εκμεταλλευόμενος την ελευθερία της έκφρασης και του τύπου αλλά και τις αδυναμίες της δημοκρατίας, ειδικά τον λαϊκισμό, την οίηση των αντιμαχόμενων κομμάτων που αδυνατούν να συνεργαστούν και είναι μονίμως σε άρνηση αληθινού διαλόγου και σύγκλισης απόψεων, αγκαλιάζει όλες τις τάξεις και χύνει το δηλητήριο του παντού, με ψεύτικες ή παραμορφωμένες ειδήσεις ή ερμηνείες. Χρησιμοποιεί κυρίως τα μέσα ενημέρωσης, τους διανοούμενους και τις ελίτ της κοινωνίας, μέχρι να τους πείσει ότι οι δυσκολίες και οι αναταραχές που γίνονται (στις οποίες συμμετέχει ο ίδιος συχνά πυκνά, φανερά ή όχι, με τα τάγματα εφόδου και τους φανατικούς), θα λυθούν όταν πάρει την εξουσία, και ότι αυτός είναι η μόνη λύση για να λυθούν τα προβλήματα όλων. Όταν αυτό θα συμβεί (με το καλό ή το άγριο), τότε θα φτύσει όλους τους φορείς και τις ελίτ, όλους τους διανοούμενους και θα ισοπεδώσει την κοινωνία σε πρόβατα-εργάτες και λίγους χρήσιμους για το καθεστώς, την νέα πλέον ελίτ που κυβερνά. Η βοήθεια τους ήταν μέχρι αυτός να γίνει εξουσία, πλέον του είναι άχρηστοι έως και επικίνδυνοι.

Το βασικό σε έναν Φασισμό, είναι ότι δεν αρκεί κάποιος να είναι αδιάφορος, αλλά να φαίνεται συμπαθών. Να δείχνει με κάποιο τρόπο την θέση του ως προς το καθεστώς, φέροντας και προβάλλοντας τα σύμβολα του κόμματος ή αντίστοιχες χειρονομίες (υψωμένες γροθιές ή ναζιστικούς χαιρετισμούς και τα σχετικά σύμβολα).

Κάθε τι το οποίο δεν είναι εγκεκριμένο, ή προβλέψιμο από το καθεστώς, είναι εξορισμού επικίνδυνο και πρέπει να εξαλειφθεί. Αυτό το αναλαμβάνει συχνά ο ίδιος ο “λαός”, αφού έχει πειστεί για αυτό, είτε ότι είναι κατά του συμφέροντός του είτε ότι θα επιφέρει δεινά σε όλους, αν δεν εξαλειφθεί το πιθανό πρόβλημα και κάποιος δεν ακολουθεί το ρεύμα.

Δεν είναι απαραίτητο οι αρχές να παρακολουθούν τους πάντες. Στον Φασισμό υπάρχουν πάντα πρόθυμοι για την “ιδέα” ή ακόμα και αδιάφοροι αλλά πρόθυμοι

για να εκμεταλλευτούν το κλίμα, τελικά πρόθυμοι για αυτόν· έτσι θα καταδώσουν εύκολα τον γείτονά τους που ίσως και δεν πολυχωνεύουν, την στιγμή που αυτός φαίνεται ως αντιφρονών ή έστω λίγο διαφορετικός.

Σημαντικό δεν είναι η ίδια η τιμωρία για κάτι το οποίο βλάπτει την “ιδέα”. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι το κλίμα που έχει δημιουργηθεί· **Το κλίμα του φόβου**. Είναι η αδυναμία του ατόμου και φυσικά του κόσμου να αντιδράσει. Το καθεστώς που έχει ήδη πείσει τον κόσμο ότι η “ιδέα” είναι το πιο σημαντικό πράγμα για την κοινωνία, ότι δεν υπάρχει ελπίδα αλλαγής, έχει ήδη κερδίσει πριν στείλει κάποιον στο απόσπασμα ή την αγχόνη. Στην πραγματικότητα οι τιμωρίες του είναι σχετικά λίγες αλλά παραδειγματικές, τόσες ώστε να πείσουν τους πάντες ότι δεν υπάρχει άλλη διέξοδος από την υποταγή στην “ιδέα”, δηλαδή στο καθεστώς. Σε αυτό βοηθάει η περιρρέουσα ατμόσφαιρα που έχει δημιουργήσει.

Ας φανταστούμε λίγο τη θέση μας σε μια τέτοια κοινωνία. Όταν όλοι γύρω μας είναι ή δείχνουν φασίστες τι κάνουμε ακριβώς; Όλοι οι φίλοι είναι στο φασιστικό κόμμα, όλοι οι συνάδελφοι το ίδιο, ακόμα και αν είμαστε άριστοι στην εργασία μας βλέπουμε τους σκληρότερους να προοδεύουν γιατί είναι μέλη του κόμματος ενώ εμείς μένουμε στάσιμοι ή στο “ψυγείο”. Στους φίλους μας επίσης είμαστε δακτυλοδεικτούμενοι, εξαιρέσεις. Βλέπουμε έναν κοινωνικό και εργασιακό απομονωτισμό. Τα παιδιά μας που οι φίλοι τους πηγαίνουν στις ναζιστικές κατασκηνώσεις ή στους “άλκιμους” και συζητούνε τις εμπειρίες τους, αισθάνονται απόκληρα αν δεν συμμετάσχουν και αυτά σ’αυτές. Η ζωή η ίδια σε σπρώχνει στο ρεύμα. Κανείς δεν σου έβαλε το όπλο να σε υποχρεώσει να γίνεις μέλος του κόμματος, αλλά βλέπεις ότι η ζωή έξω από αυτό έχει πρόβλημα. Εκτός αυτού θα αισθάνεσαι πάντα να είσαι υπό έλεγχο, ακόμα και να μην σε ελέγχει πραγματικά κανένας. Πρέπει να μετράς συνέχεια τα λόγια και τις πράξεις σου για να μην παρεξηγηθούν, γιατί οτιδήποτε κάνει κάποιος που δεν ακολουθεί το ρεύμα, φαίνεται παράξενο, είναι αξιοσημείωτο και θέμα συζήτησης των υπολοίπων και δεν ξέρεις τι θα σου φέρει, ειδικά όταν υπάρχουν υποψίες ότι άλλοι έχουν τιμωρηθεί αυστηρά ή και εξαφανιστεί μυστηριωδώς για αστεία ή ακόμα και άγνωστα παραπτώματα.

Τί σημαίνει αυτό;

Αρχικά ο άνθρωπος δεν μετράει πλέον σαν άτομο αλλά σαν μάζα. Είναι πλέον μαζάνθρωπος υποκείμενος πλήρως της “ιδέας”. Είναι η πλήρης αντιστροφή της επανάστασης στο πνεύμα που έφερε ο Διαφωτισμός. Όλα προσανατολίζονται στον κοινό “σκοπό”, στο Σχέδιο της Επικράτησης. Κάθε διαφοροποίηση είναι

κατακριτέα. Έτσι έχουμε όλα αυτά που είναι αποτελέσματα της ανελευθερίας:

Κατάργηση της πρωτοβουλίας, καθίζηση της κοινωνίας και των μελών της, περιορισμός των δυνατοτήτων και της αντίληψης, καχυποψία, υποκρισία, καθίζηση επίσης της τέχνης, της φιλοσοφίας και της επιστήμης. Ανάδυση αυθεντιών, δηλαδή αυτών που το καθεστώς προτείνει σαν τέτοιες.

Για την οικονομία αξίζει να ειπωθεί ότι επίσης έχει αντίστοιχη ύφεση που επηρεάζεται επιπλέον από τον βαθμό σοσιαλιστικότητας της. Στην ΕΣΣΔ που ήταν πλήρης, απέτυχε ξεκάθαρα και πλέον όλα τα κομμουνιστικά καθεστώτα στον οικονομικό μόνο τομέα απελευθέρωσαν σε έναν βαθμό την οικονομία τους, κάτι που βλέπουμε ξεκάθαρα σήμερα στην Κίνα.

Για το θέμα της επιστήμης μπορεί να πει κάποιος ότι και το ναζιστικό και το κομμουνιστικό καθεστώς ανέπτυξαν σοβαρά κάποια είδη τεχνολογίας, αλλά αυτό είναι περιοριστικό. Τα καθεστώτα αυτά ήταν σχετικά βραχύβια (κυρίως το πρώτο) και στην προσπάθειά τους για ολιστική επικράτηση επένδυσαν τεράστια ποσά στην πολεμική και διαστημική τεχνολογία κυρίως για λόγους γοήτρου αλλά και επικράτησης της ιδέας στους γύρω τους λαούς, οδηγώντας τις οικονομίες τους σε ύφεση, και με σκοπό να φέρουν στους “άλλους” την καταστροφή.

Και σήμερα ακόμα φαίνεται ολοκληρωτικά καθεστώτα να επενδύουν τεράστια ποσά για να φτιάξουν πυραύλους και πυρηνικά με σκοπό ή να εξαφανίσουν το κράτος του Ισραήλ, ή να διευρύνουν τον “ζωτικό τους χώρο”, όπως ακριβώς έκανε η Γερμανία με τον Χίτλερ, και η Ρωσία με τον Στάλιν και κάνει τα τελευταία χρόνια η Ρωσία με τον Πούτιν (σε Γεωργία, Οσετία, Απχαζία και Ουκρανία). Αν είχαμε την δυσάρεστη εμπειρία τους για ακόμα πιο μεγάλο χρονικό διάστημα και την επικράτησή τους, η επιστήμη τελικά θα είχε ύφεση, γιατί η επιστήμη απαιτεί ελεύθερη σκέψη έξω από υποχρεωτικές ιδέες και δόγματα. Απαιτεί ελεύθερη φιλοσοφία, κάτι που δεν είναι ανεκτό. Η κατάρρευση του πιο μακρόχρονου καθεστώτος της Σοβιετικής Ένωσης και το τελικό αποτύπωμα που άφησε στην τεχνολογία της, παρά κάποιες εκλάμψεις σε συγκεκριμένα θέματα επιστήμης γοήτρου ή πολεμικής, είναι ένα καλό παράδειγμα. Η επιστήμη έχει να κάνει με την γνώση, η τεχνολογία είναι αποτέλεσμα της γνώσης αυτής και εφαρμογή των γνώσεων της για κάλυψη των αναγκών του ανθρώπου. Το ιδιαίτερα μακρόχρονο Βυζάντιο όπως θα δούμε είναι το καλύτερο παράδειγμα ύφεσης της επιστήμης. Η ανάπτυξη της επιστήμης στην Ευρώπη ξεκίνησε ταυτόχρονα με την φιλελευθεροποίηση των κοινωνιών.

Το γεγονός είναι ότι στον ολοκληρωτισμό υπάρχει ένας διάχυτος φόβος για οτιδήποτε νέο, για κάτι το διαφορετικό από τα συνηθισμένα, κάτι που επιδρά αρνητικά στην πρόοδο και την εξέλιξη της κοινωνίας και στην επιστήμη, γιατί χωρίς ελεύθερη κοινωνία, χωρίς ελεύθερη σκέψη δεν μπορούμε να έχουμε πραγματική επιστήμη και πρόοδο.

Ας δούμε λίγο και την **ιστορική σχέση των Φασισμών με τις Εκκλησίες.**

Ο ίδιος ο Φασισμός ως μια ολοκληρωτική ιδεολογία που θεωρείται η μόνη σωστή, είναι σαν μια θρησκεία αντίστοιχη του μονοθεϊσμού· βλέπει τις θρησκείες μάλλον ανταγωνιστικά αν και όπως θα δούμε έχουν παρόμοιο όραμα και τρόπο επιβολής. Στην πράξη όμως ο ανταγωνισμός αυτός φάνηκε μόνο στον Σταλινισμό και εκεί όχι όπως φανταζόμαστε και αυτό γιατί η Εκκλησία έχει φροντίσει να είναι καλά εδραιωμένη στις συνειδήσεις του απλού λαού. Ο ιταλικός και ο ισπανικός Φασισμός δεν πείραξαν καθόλου, αντίθετα συνεργάστηκαν με την Εκκλησία και η Εκκλησία τους τίμησε. Στον Ναζισμό επίσης είχαμε αμοιβαίες αβρότητες και συχνά σύμπραξη ειδικά στην δίωξη των εβραίων. Ενώ όταν έγινε η κατάληψη της χώρας μας από τους ναζί, το Άγιον Όρος και κάποιοι ιεράρχες στη χώρα μας, δήλωσαν την υποταγή και τον θαυμασμό τους στον Χίτλερ και η Εκκλησία και οι Μονές διατήρησαν τα προνόμιά τους.

Ο Σταλινισμός είχε θεωρητικά την πιο αρνητική για την Εκκλησία στάση· αφαίρεσε κάθε πολιτική εξουσία που είχε η Εκκλησία, κυνήγησε άγρια αρκετούς επισκόπους που μετείχαν στο προηγούμενο καθεστώς και έκλεισε τις θεολογικές σχολές, αλλά την άφησε σιωπηλά να εκλέγει επισκόπους και να συνεχίσει να λειτουργεί αθόρυβα (εκτός της Μόσχας), και τελικά υπήρξαν πολλές και ενδιαφέρουσες σχέσεις μαζί της, (διαβάστε για τις σχέσεις ΕΣΣΔ και Εκκλησίας μέρος 1^ο και μέρος 2^ο).

Στην Ελλάδα το φασιστικό καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου θεώρησε την Εκκλησία πυλώνα στήριξης του και η Εκκλησία το τίμησε δεόντως, ακόμα περισσότερο όμως η Εκκλησία τίμησε το γελοίο και καταστροφικό καθεστώς της Χούντας των συνταγματαρχών.

Στην ουσία συνέβη αυτό που έγινε και με το Ισλάμ. Αφού δηλαδή το κόμμα αποκτά την πλήρη εξουσία, χρησιμοποιεί ή ανέχεται την Εκκλησία για τους σκοπούς του και η Εκκλησία προσκολλιέται όπως συνηθίζει με την κάθε εξουσία σε αυτό, στην προσπάθειά της να διατηρήσει όσα προνόμια μπορεί και την εξουσία της στο

πλήθος. Μιλάμε για μια ενδιαφέρουσα λυκοφιλία για αμοιβαίο συμφέρον.

Αντίστοιχα στις μέρες μας το νεοφασιστικό κόμμα της Χρυσής Αυγής τότε που ήταν στα ντουζένια του, αν και αρχικά πρόβαλε κάποιες παγανιστικές/αντιχριστιανικές τάσεις, τα βρήκε πάρα πολύ γρήγορα με την Εκκλησία και έκαναν όπως θα δούμε και κοινές ακτιβιστικές δράσεις.

Σήμερα η έννοια Φασισμός, πέρα από τον ολοκληρωτισμό από ένα κόμμα, περιλαμβάνει και το αποσπασματικό φαινόμενο της διάθεσης και προσπάθειας για επιβολή μιας πραγματικής ή φανταστικής πλειοψηφίας πάνω σε μια “ενοχλητική” μειοψηφία με σκοπό την σίγαση ή εξαφάνισή της, φαινόμενα που μέχρι τη Μεταπολίτευση στην χώρα μας είχαμε αρκετά.

Τι σχέση έχει τώρα ο Φασισμός και ο Χριστιανισμός είναι το θέμα μας, αν και ήδη ελπίζω θα έχετε διαπιστώσει πολλά κοινά.

2. Η επικράτηση της Εκκλησίας και του Χριστιανισμού

Θα έλεγε κανείς ότι τα ακραία αυτά σοσιαλιστικά πειράματα που κατέληξαν ολοκληρωτικά, ήταν κάτι το πρωτόγνωρο στην ανθρωπότητα. Στην ουσία αυτό δεν ισχύει. Μιμήθηκαν τις αντίστοιχες θρησκευτικές μονοθεϊστικές πρακτικές που προϋπήρξαν και εγκαθιδρύθηκαν πριν από 16 αιώνες και κράτησαν την εξουσία τους επίσης για πολλούς αιώνες. Ενώ σήμερα είναι διάχυτη η ιδέα ότι τα αντίστοιχης νοοτροπίας κόμματα μοιάζουν όλο και περισσότερο με θρησκευτικές οργανώσεις. Ακόμα και σήμερα οι μονοθεϊστικές κυρίως θρησκείες σε κάποιες χώρες κυρίως της Μέσης Ανατολής, επικρατούν πλήρως· σε κάποιες άλλες μπορεί να μην φαίνεται, αλλά έχουν ακόμα τεράστια εξουσία, όπως στην δική μας.

Τί το κοινό έχει η Εκκλησία με τον Φασισμό;

Την ύπαρξη μιας αντίστοιχης απόλυτης “ιδέας” αλλά και τα έργα που έκανε για να την επιβάλλει.

Δεν έχει σημασία αν η “ιδέα” αυτή έχει κάποια βάση ή πως προήλθε. Από την στιγμή που έδειξε να συγκινεί κάποιους ανθρώπους ανεξαρτήτως τάξης, και να

διαχέεται παντού, να έχει δε μαχητικότητα για εξάπλωση για προπαγάνδα και επιβολή, κάτι που οι παλιές θρησκείες δεν είχαν, έγινε θελκτική για την εξουσία. Δεν θα ασχοληθούμε εδώ για το ποια ελίτ της εξουσίας ήταν αυτή που υιοθέτησε την Εκκλησία και με βάση αυτήν επικράτησε (παραπέμπω σχετικά στο πρώτο βιβλίο αναφοράς), αυτό που έχει σημασία είναι ότι η “ιδέα” ενός μόνο θεού φάνηκε θελκτική τελικά για την αυτοκρατορία, σαν ιδεολόγημα ομογενοποίησής της και σαν αντιπρόταση κατά της παλιάς εθνικής αριστοκρατίας.

Αλλά αυτή η “ιδέα” έσερνε από πίσω της μια κοσμοθεωρία, μια διαφορετική κοσμοαντίληψη που έγινε υποχρεωτική. Έτσι μια νέα σχετικά ελίτ με το όπλο αυτό θα επικρατήσει. Επειδή το “όπλο” αυτό απαιτούσε απόλυτη αφοσίωση, όλες οι άλλες θρησκείες, κοσμοθεωρίες ή αντιλήψεις, διώχθηκαν ή απαγορεύτηκαν και τα στοιχεία που τις θύμιζαν ή κατασχέθηκαν ή καταστράφηκαν ή αλλοιώθηκαν ακόμα και αν ενσωματώθηκαν με κάποιους τρόπους στην νέα θρησκεία. Για παράδειγμα η γιορτή των Χριστουγέννων είναι η συνέχεια των εθνικών εορτών του Χειμερινού Ηλιοστασίου με άλλο ένδυμα. Αυτή η διαδικασία δεν έγινε άμεσα και για τον λόγο αυτό και δεν μας κάνει εντύπωση· κλιμακώθηκε σταδιακά μέσα σε τρεις αιώνες από τον τέταρτο έως και τον έκτο όπου και έγινε η πλήρης σχεδόν επικράτηση.

Με τον τρόπο αυτό η μικρή αίρεση που εμφανίστηκε δημόσια τον δεύτερο αιώνα, κατάφερε τον τέταρτο να προσεταιριστεί την εξουσία και τον έκτο να είναι αδιαφιλονίκητος εκφραστής του αυτοκρατορικού ιδεώδους και υποχρεωτική για όλους. Μόνο οι Εβραίοι, ως προερχόμενοι από την μάνα θρησκεία, κατάφεραν παρά τις απηνείς διώξεις που αντιμετώπιζαν, να παραμείνουν μια διακριτή ομάδα με έντονες πάντα διακρίσεις, διώξεις και συνεχή προβλήματα.

Το πως σίγησε η αρχαία φωνή και η φωνή των φιλοσόφων, θα αγγιχθεί στην συνέχεια αλλά περισσότερα θα δείτε στα βιβλία αναφοράς στο τέλος και φυσικά έχει αναλυθεί εδώ στις σελίδες μας συχνά. Ενδεικτικά:

Η Ορθοδοξία και η άλλη άποψη,
η Παιδεία στο Βυζάντιο
Γνώμες των Πατέρων της Εκκλησίας για τους Έλληνες.

2.1 Το άγος των αιρέσεων και η ιστορία

της αυτοκρατορίας

Μόνο που η θρησκεία αυτή είχε ένα εγγενές πρόβλημα.

Θυμίζω ότι όσο και αν προσπάθησε η Εκκλησία να μας πείσει για μια προϋπάρχουσα ορθοδοξία, η θρησκεία αυτή από την γέννησή της ακόμα, μέσα από το μεσσιανικό κίνημα της Ιουδαίας, είχε από την αρχή πολλές και διαφορετικές εκφάνσεις. Η δημοσίευση “Πολλοί χριστοί, πολλοί μεσσίες”, δείχνει το καθεστώς που επικρατούσε στην περιοχή της Ιουδαίας και τα ρεύματα του· τα δεκάδες διαφορετικά κείμενα επίσης που βγήκαν (Κατάλογος κειμένων της πρωτοχριστιανικής γραμματείας (και το ελληνικό κείμενο, όπου έχει βρεθεί) με διαφορετικές ιστορίες για το ποιος και τι ήταν ο “χρισμένος”, πότε χρίστηκε, αν ήταν επίγειος ή επουράνιος κλπ., αλλά και τα ελάχιστα προχριστιανικά κείμενα που μας έχουν διασωθεί, δείχνουν συχνά διαφορετική πρόσληψη του Χρισμένου από αυτούς.

Αυτό το επίθετο που λέμε σήμερα σαν όνομα “Χριστός” – στα Εβραϊκά “Μεσσίας” που σημαίνει χρισμένος, ήταν διαφορετικές έννοιες και μάλιστα ενίοτε αναφερόταν σε διαφορετικά πρόσωπα, αλλά με ιστορική, αλλά με μόνο ουράνια δράση. Ακόμα και στο πρόσωπο του Ιησού των Ευαγγελίων, η θέωσή του άλλοτε αναφέρεται κατά την Βάπτισμα, άλλοτε κατά την Ανάσταση και στο τέλος με το Ευαγγέλιο του Κατά Ιωάννην, αναφέρεται ως προϋπάρχον και αιώνιος θεός.

Πολλές από αυτές τις σέκτες είχαν πολύ πιο διαφορετική και ανοικτή θεώρηση από αυτήν που επικράτησε και πιθανόν θελκτικότερες, βοηθώντας έτσι στην ευρύτερη διάδοση της “ιδέας”, ιδίως στην Ανατολή. Από αυτές, η κάθε μία θεωρούσε την δική της θεώρηση την ορθή και όλες τις άλλες ως αιρέσεις. Αυτή που επικράτησε πλέον αναφέρεται σαν Εκκλησία, εννοώντας την επίσημη εκκλησία του Ρωμαϊκού και κατόπιν Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους, που αν και αρχικά ήταν μια περιορισμένη αίρεση (στην Ρώμη) όπως ήδη αναφέρθηκε, κατάφερε να επικρατήσει με την προσκόλληση που της προσέφερε η εξουσία και να διαλύσει έως και εξαφανίσει τους άλλους και να επιβάλει το δόγμα της σαν το επίσημο και ορθόδοξο.

Η αρχική αυτή ελευθερία και άνεση της πρόσληψης του νέου ρεύματος με βάση το οποίο οι πρώτοι χριστιανοί έβλεπαν τον ένα ή δύο θεούς τους τότε, βοήθησε περισσότερο στην ευρύτερη διάδοσή του ειδικά στις μάζες της Ανατολής.

Όλα αυτά μέχρι να προσεταιριστεί η Εκκλησία την εξουσία. Από εκεί και πέρα η ύπαρξη άλλων θεωρήσεων (βλέπε αιρέσεων) ήταν αρνητική και μάλιστα η Εκκλησία έπεισε την εξουσία, ότι αυτές οι διαφορετικές θεωρήσεις μπορεί να βλάψουν το κράτος και την κοινωνία, και για αυτό σταδιακά κυνηγήθηκαν άγρια ως επιβουλευόμενες το ίδιο το Βυζάντιο και την ενότητά του.

Τέλος ακόμα και το βάπτισμα των εθνικών και ειδικά των νηπίων έγινε υποχρεωτικό όπως είδαμε με τον αυστηρό και φασιστικό νόμο του Ιουστινιανού που είναι και άγιος της Εκκλησίας. Στην ουσία δεν μπορούσες πλέον να μην είσαι χριστιανός και μάλιστα χριστιανός μόνο με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Οι εθνικοί για να μην είναι πολίτες δακτυλοδεικτούμενοι σαν τους Εβραίους στην Γερμανία πριν το Ολοκαύτωμα και χωρίς κανένα δικαίωμα, έπρεπε να βαπτιστούν, να ξεχάσουν την θρησκεία τους ή να γίνουν κρυπτοεθνικοί, κάτι ιδιαίτερα παρακινδυνευμένο αφού η οποιαδήποτε ένδειξη για τις πραγματικές τους πεποιθήσεις, επέφερε τις ανώτερες τιμωρίες. Έτσι επιβλήθηκε η μονοδοξία από το κράτος και η Εκκλησία θριάμβευσε.

Δεν υπήρχε κανένα άλλο τόσο ξεκάθαρο διακριτικό γνώρισμα του Βυζαντινού πέρα από την θρησκεία. Ούτε η γλώσσα ούτε η εθνικότητα ούτε κάποιο άλλο διακριτικό μπορούσε να τον χαρακτηρίσει πέρα από την χριστιανική θρησκεία αρχικά, και αργότερα (μετά το Σχίσμα) την ορθόδοξη. Αυτό σημαίνει ότι η όποια διαφοροποίηση κατέληγε τελικά να είναι αντικρατισμός και η αίρεση παρανομία.

Το πρόβλημα των αιρέσεων ενώ ήταν χαρακτηριστικό πρόβλημα της Εκκλησίας κληρονομήθηκε αυτούσιο στην εξουσία, δηλαδή στο κράτος. Ένα από τα μεγάλα θέματα που πάντα υπήρχε λοιπόν και κόστισε πολύ πόνο, αγωνία και αίμα, ήταν η καταστολή των αιρετικών και μέσα σε αυτούς έμπαιναν και όσοι είχαν φιλοσοφικές ιδέες οι οποίες δεν ήταν συμβατές με το δόγμα. Εδώ είναι το πρόβλημα με την επιστήμη. Μάλιστα δεν είναι τυχαίο ότι ακόμα και οι πρώτοι μορφωμένοι χριστιανοί που επηρεάστηκαν περισσότερο από την φιλοσοφία όπως ο Κλήμης (Αλεξανδρείας) και ο Ωριγένης, μετά την επικράτηση θεωρούνται πλέον αιρετικοί. Ποτέ άλλοτε στα μέρη μας δεν υπήρχε τόσο μεγάλος έλεγχος της διανόησης, της πίστης και τελικά της σκέψης.

Η νομοθεσία του Ιουστινιανού είναι χαρακτηριστική της δίωξης των εθνικών, της υποχρεωτικότητας του νηπιοβαπτισμού και της ύπαρξης και αυστηρής τιμωρίας κρυπτοεθνικών και αιρετικών· θα πρέπει ο ύποπτος να αποδεικνύει με έργα την πίστη του στη θρησκεία και αν υπαναχωρήσει θα τιμωρηθεί με τις έσχατες ποινές

(θάνατος με φριχτά βασανιστήρια). Με την δίκη και καταδίκη ενός αιρετικού αργότερα του Κων/νου Χρυσόμαλλου, θεσπίζεται επιπλέον η καταδίκη της «έκφρασης καινοτόμων ιδεών», ενώ ήδη είχε απαγορευτεί η κατοχή αιρετικών βιβλίων που έπρεπε να μαζευτούν και να καούν. Επιλεγμένα αντίτυπα αιρετικών βιβλίων, “θάβονται” σε ειδικές κρύπτες για χρήση μόνο των επαϊόντων εκκλησιαστικών, στην πολεμική τους εναντίον τους.

Ο μονοθεϊσμός απαιτεί ότι μπορεί να υπάρχει μία μόνο θεώρηση, αυτή που επικράτησε, και αυτό σήμαινε την εξαφάνιση των άλλων με το καλό ή με το ζόρι. Οι “άλλοι” δεν έχει σημασία αν ήταν εθνικοί ή αιρετικοί. Θεωρούνται το ίδιο επικίνδυνοι.

Όλη η ιστορία του Βυζαντίου διέπετο από προβλήματα εκκλησιαστικής φύσεως, η δε εξουσία της Εκκλησίας μεγάλωνε. Δύο φορές προσπάθησε ο κράτος να την παρακάμψει και στις δύο απέτυχε. Η μία ήταν στην Εικονομαχία και η άλλη στο Ενωτικό. Μάλιστα η τελευταία είναι αυτή που το εξάλειψε πλήρως. Αυτό δείχνει ότι το τέρας του φασισμού όταν εδραιωθεί είναι δύσκολο να κατασταλεί.

Στην διαμάχη Καθολικισμού και Ορθοδοξίας πρέπει να σταθούμε λίγο. Όπως διαπιστώσαμε και με τις αναταράξεις που γίνονται σήμερα σε γνωστό κόμμα της αριστεράς, τα συντροφικά μαχαιρώματα είναι τα πιο επώδυνα. Αυτό συμβαίνει και με την Εκκλησία και το Βυζάντιο. Το Σχίσμα ήταν αυτό που έφερε τεράστια διάσταση Ανατολής και Δύσης και ακολούθησαν έτσι ξεχωριστή πορεία, είναι και αυτό που έδειξε το πόσο μίσος μπορούν να έχουν οι κατά τα άλλα θρησκείες της αγάπης σε οτιδήποτε το ελάχιστο ακόμα διαφορετικό. Ένας μέσος άνθρωπος που ζει εκτός του προβλήματος, αν διαπιστώσει το τι διαφορά έχουν δογματικά θα γελάσει. Η διαφορά τους είναι μικρότερη από την διαφορά που έχει το μ-λ ΚΚΕ από το ΚΚΕ μ-λ. Το μίσος αυτό που υποδαύλιζε σταθερά η Εκκλησία, είναι και η αιτία που θα εμποδίσει το Βυζάντιο στο να προσεγγίσει σοβαρά την Ευρώπη και ίσως να επιβιώσει.

Αυτή η κατάσταση σε συνδυασμό με την αρχομανία της άρχουσας τάξης, οδήγησε την αυτοκρατορία σε σταδιακή συρρίκνωση σε εδάφη που η Εκκλησία έλεγχε απόλυτα, αργότερα σε διάσπαση και τέλος σε διάλυση. Οι διχόνοιες της βυζαντινής ελίτ και η θέληση της Εκκλησίας, έφεραν μια άλλη αυτοκρατορία τους Οθωμανούς, που είχαν επίσης μια αντίστοιχη “ιδέα” που είχε επικρατήσει με παρόμοιο τρόπο ανατολικότερα, το Ισλάμ.

Οι Οθωμανοί μη έχοντας έντονες διαφορές με την Εκκλησία, την είδαν θετικά στο να αναλάβει αυτή τον έλεγχο των Ρωμιών, και η αντιλατινική της στάση τους βόλευε ιδιαίτερα. Έτσι η ταύτιση των συμφερόντων Οθωμανών και Εκκλησίας καθόρισε την τύχη του Βυζαντίου.

Η Εκκλησία ενσωματώθηκε απόλυτα στο κυβερνητικό σχήμα της νέας Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και χρησιμοποιήθηκε σαν εργαλείο για τον έλεγχο των Ρωμιών, χωρίς στην ουσία να καταλάβουν οι υπόδουλοι την αλλαγή εξουσίας. Το καθεστώς πρακτικά παρέμεινε το ίδιο, αν και τώρα οι πρώην Ρωμαίοι και νυν Ρωμιοί έγιναν δεύτερης κατηγορίας υπήκοοι. Ο Πατριάρχης, ο οποίος πλέον ήταν όργανο και αφοσιωμένος υπάλληλος του Σουλτάνου, του νέου αυτοκράτορα, έγινε ο ντε φάκτο αρχηγός των Ρωμιών με πολιτικές δυνατότητες πέρα από τις θρησκευτικές.

Τέτοιο έλεγχο η Εκκλησία δεν είχε ούτε στα πιο τρελά της όνειρα. Η θέση του Πατριάρχη ήταν τόσο περιζήτητη από την κωνσταντινουπολίτικη ελίτ, αυτήν που από την αρχή προσκολλήθηκε στον νέο αυτοκράτορα-σουλτάνο (είναι αυτή που εξελίχθηκε στους γνωστούς μας Φαναριώτες και προέρχεται ξεκάθαρα από την ανθενωτική ελίτ, που παραμονές της Άλωσης είχε ήδη σε μεγάλο ποσοστό μεταναστεύσει και υπηρετήσει τους Τούρκους), η οποία θέση αυτή ανταλλάσσόταν με ένα σεβαστό ποσό του ενδιαφερόμενου ως πεσκέσι, ποσό που συνέχεια ανέβαινε, τόσο από το αυξανόμενο ενδιαφέρον των Φαναριωτών όσο και από την απληστία των σουλτάνων. Ένα ποσό που τελικά συλλεγόταν ως έξτρα φόρος από τους ίδιους τους Ρωμιούς μέσω της Εκκλησίας φυσικά.

Η ίδια η Εκκλησία εκεί που το Βυζάντιο είχε συρρικνωθεί τραγικά, τώρα έλεγχε μια τεράστια περιοχή σε όλη την Ανατολή, και κάτω από την μπότα των Οθωμανών δεν υπήρχε η δυνατότητα διαφοροποιήσεων, άρα ο έλεγχος της πάνω στους Ρωμιούς ήταν απόλυτος και η ίδια πολύ πιο ευχαριστημένη· κάποια μάλιστα μέλη της τελευταία αναπολούν εκείνες τις “δοξασμένες μέρες”. (Ζήσης - Γιανναράς).

Οι γεωπολιτικές όμως συνθήκες του δέκατου όγδοου και δέκατου ένατου αιώνα έφεραν στην περιοχή μας χρήμα, άνοδο της εμπορικής τάξης (ένα είδος αστικής αν μπορούσαμε να την πούμε έτσι), και επιπλέον επαναστάσεις και ανακατατάξεις στην Δύση. Εκεί μαζί με το ρεύμα του Διαφωτισμού έφεραν τα προτάγματα της ελευθερίας, της γνώσης, της αυτοδιάθεσης, της δημοκρατίας και άλλων πρωτόγνωρων καταστάσεων που είχαν χαθεί από την ανθρωπότητα και ειδικά από την Ανατολή για αιώνες μέσα στα σκοτάδια του Μεσαίωνα. Μέσα σε αυτή τη

συγκυρία η ιδέα της επανάστασης και της εθνικής αυτοδιάθεσης ήταν ώριμη για να επικρατήσει και παρόλα τα προβλήματα επικράτησε, με την ξεκάθαρη βοήθεια της Ευρώπης.

2.2. Η Επανάσταση και η αλλαγή του Μανωλιού

Στην Δύση ήδη από την Αναγέννηση υπήρχε το πρόταγμα της ελεύθερης τέχνης και της φιλοσοφίας, δηλαδή της πιο ελεύθερης έκφρασης του ανθρώπου. Έχουμε σταδιακά και σαν εξέλιξη αυτής τον Διαφωτισμό που απέρριψε πλήρως την αυθεντία της Εκκλησίας και όλα πλέον σταδιακά περνούν μέσα από την βάση της λογικής. Ο άνθρωπος πλέον μετράει όλο και περισσότερο σαν μονάδα στην κοινωνία, και όχι μαζικά σαν φέουδο, ασκέρι, φυλή ή γένος. Μαζί με την επιστροφή της τέχνης στις αρχαιοελληνικές ελεύθερες φυσιοκρατικές ρίζες, την επιστροφή των κλασικών για μελέτη πλέον με νέο και πιο ελεύθερο πνεύμα, έχουμε στην εξέλιξη και την επιστημονική επανάσταση που αλλάζει τα όρια του γνωστού κόσμου, αλλάζει την αίσθηση του ανθρώπου για τη Γη και το Σύμπαν. Ο άνθρωπος κατανοεί σιγά σιγά ότι δεν είναι η κορωνίδα ή κάτι το εξαιρετικό στο Σύμπαν, αλλά ένα απειροελάχιστο και μάλλον τυχαίο μέρος του. Έχουμε και τα σπάργανα του κράτους δικαίου, ενός κράτους που κυριαρχούν οι θεσμοί που είναι αποδεκτοί από όλους και όχι χαρισματικοί ηγέτες ελέω θεού ή κάστες. Όλα αυτά τελικά με την αυξανόμενη εκπαιδευτική διάθεση των Ρωμιών, την κατάλληλη οργάνωση και χρηματοδότηση αφανών εμπόρων, το έργο των λογίων του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, την μετέπειτα βοήθεια της Ευρώπης, και παρά τις διχόνοιες και αποτυχίες, οδηγούν στην τελική επιτυχία της Επανάστασης και στην δημιουργία του ελεύθερου ελληνικού κράτους, το οποίο στήθηκε από το μηδέν με την βοήθεια στην αρχή του Καποδίστρια και ακολούθως των Βαυαρών.

Το ανατολίτικο κλίμα όμως που υπήρχε τόσους αιώνες εδώ δεν μπορούσε να μείνει αμέτοχο. Λίγες δεκαετίες μετά τον αφορισμό της Επανάστασης από την Εκκλησία, η νέα “εθνική” πλέον Εκκλησία σαν να μην συνέβαινε απολύτως τίποτα, παίρνει σιγά σιγά τα ηνία, αφού ο περισσότερος λαός ήταν ακόμα αμόρφωτος και πνευματικά κάτω από την εξουσία της, για να μας πει ότι είχε “εθνική” δράση κατά των Τούρκων. Οι δραστηριότητες του αγύρτη Παπουλάκου (εσχάτως αγιοποιηθέντα) που ήθελε να επαναστατήσει και να διώξει τον λατινοθρεμμένο Όθωνα, τα πλήθη που συγκέντρωνε και που παραληρούσαν στο πέρασμά του,

δείχνει το τι δύναμη μπορούσε να έχει και πως χειραγωγούσε τον λαό.

Έτσι η Εκκλησία με την όλο και μεγαλύτερη εμπλοκή της στο κράτος, και με τις οργανώσεις φανερές και μη που φτιάχτηκαν για λογαριασμό της και μαζί με το φιλορωσικό κόμμα των ναπαίων, κατάφερε μέσα σε δύο αιώνες να θεωρείται ένα με το κράτος, όπως ακριβώς και στο Βυζάντιο. Σημαντικός δηλαδή θεσμός του κράτους που κατάφερε να ταυτίζει τον Νεοέλληνα με τον ορθόδοξο. Αυτό το κλίμα έφερε πολλά δεινά, ειδικά την τελευταία επταετή χούντα, όπου η εξουσία σε αगाστή σχέση με την Εκκλησία έλεγχε και επέβαλε τον εθνοθηρησκευτικό πατριωτισμό της “ιδέας” «θρησκεία, πατρίδα οικογένεια» με νέα μορφή; «Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών».

Η Μεταπολίτευση έφερε κάποιες σημαντικές αλλαγές, αλλά η σημαντικότερη από όλες ήταν η μετά από πέντε αιώνες προσπάθεια ξανά για νέα σύγκλιση με την Ευρώπη, κάτι που φυσικά έφερε αντίδραση από την Εκκλησία, όπως τότε στο Βυζάντιο με το Ενωτικό. Φυσικά δεν έχει τις ίδιες δυνατότητες που είχε κάποτε. Αυτό φάνηκε στις επιπτώσεις της συμμετοχής μας στην ευρωπαϊκή οικογένεια που οι νόμοι πλέον και το κράτος δικαίου έχουν μεγαλύτερη ισχύ και η Εκκλησία δεν έχει λόγο σε αυτούς, παρά μόνο σαν φανερή ή υπόγεια αντίδραση στην υιοθέτηση τους. Αυτό το είδαμε σε πολλές περιπτώσεις, ενδεικτικά μόνο: Στις ταυτότητες επί Σημίτη, στο κτηματολόγιο που καθυστέρησε εξωφρενικά, στην αντιμετώπιση της πανδημίας και στο θέμα των εμβολιασμών ακόμα, στο θέμα των ομοφυλόφιλων, της καύσης των νεκρών, στην εμπλοκή της σε εθνικά θέματα όπως της Κύπρου και της Μακεδονίας και πλέον ταυτίζεται στις πράξεις (όσο και αν επισήμως δείχνει να μην θέλει), με το αντιεμβολιαστικό, συνωμοσιολογικό και φιλοπουτινικό ρεύμα, που περιλαμβάνει και τα δύο άκρα του πολιτικού φάσματος.

Μπορεί εύκολα να πει κάποιος ότι η επίσημη Εκκλησία δεν έχει σχέση με όλα αυτά. Λάθος. Η Εκκλησία δρούσε και δρα πάντα με πολλά πρόσωπα, τόσο θεσμικά όσο και εξωθεσμικά. Θεσμικά για παράδειγμα δεν έχει πει τίποτα κατά του Κτηματολογίου, αλλά από κουβέντες που έχουν ειπωθεί, όσο και πράξεις που έχουν γίνει, όπως η αντίδραση στον νόμο Τρίτση, το θέμα με το σκάνδαλο Βατοπεδίου ή από κουβέντες ανεπίσημες, έχει δείξει τις προθέσεις της και τις υπόγειες δράσεις της (Χριστόδουλος σε Αρβελέρ: «για αυτό δεν θα γίνει ποτέ κτηματολόγιο»). Διαβάστε και εδώ. Ευτυχώς η διάθεση για την σύνδεση με την Ευρώπη και τα κράτη δικαίου κυριάρχησε και πλέον το Κτηματολόγιο, θα ολοκληρωθεί, έστω και αργά, ελπίζουμε πλήρως.

3. Η ιδεολογία της Εκκλησίας

Αρχικά να κάνουμε μια διευκρίνιση. Με τον όρο Εκκλησία αναφέρομαι στον επίσημο οργανισμό, αυτόν που με διάφορα πρόσωπα διακονεί την Ορθοδοξία στον τόπο μας τώρα ή στο Βυζάντιο και στην Οθωμανοκρατία, που περιλαμβάνει κλήρο και λαϊκούς, τόσο στα επίσημα έγγραφα ή τις Γραφές τους όσο και στις πράξεις τους.

Θα έλεγε κάποιος ότι η Εκκλησία δεν έχει σχέση με την πολιτική και την επιβολή. Η επιβολή είναι θέμα της Διοίκησης και η Εκκλησία δεν είχε και δεν έχει σχέση με αυτήν. Λάθος. Απόδειξη ότι αν κάτι την ευνοούσε ακόμα και αν ήταν απολυταρχικό και φασιστικό κατά των άλλων θεωρήσεων, ποτέ δεν αντέδρασε για αυτό, ή αντέδρασε υποκριτικά και μπορούμε άνετα να υποπτευτούμε και έχουμε και στοιχεία συχνά, ότι το προκάλεσε η ίδια. Αντίθετα σε ό,τι δεν της άρεσε αντιδρούσε έντονα. Επιπλέον η προσκόλλησή της στην εξουσία, της δίνει την δυνατότητα να βάζει το κράτος να κάνει την βρώμικη δουλειά για λογαριασμό της και έτσι η ίδια να φαίνεται καθαρή. Μόνο που και η ίδια έχει κάνει ή έχει ωθήσει σε καταστροφές όπως έχουμε δει με τα χεράκια της, καταγεγραμμένα μάλιστα κυρίως από χριστιανούς εκκλησιαστικούς ιστορικούς, με πρωτοστάτες εξέχοντα μέλη της: αγίους, αρχιερείς, κληρικούς, μοναχούς, φανατικούς πιστούς αλλά και αποφάσεις εκκλησιαστικών συνόδων τα πιο επίσημα όργανα της Ορθοδοξίας.

Στην ίδια λογική όταν αναφέρονται σε συζητήσεις οι αντίστοιχες τάσεις και πράξεις επιβολής της Εκκλησίας, θα ακούσετε συχνά την φράση: «Μα δεν είναι αυτή η αληθινή Ορθοδοξία», υπονοώντας ότι είναι κάτι το διαφορετικό και άφθαρτο και όλοι μας πέσαμε σε μια ή λίγες τραγικές εξαιρέσεις.

Και όμως αυτή ακριβώς είναι.

Ακόμα και στα (ιερά) κείμενά της φαίνεται η επιβολή και η υποχρεωτικότητα:

11 καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέξωνται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.” Μαρ. 6:11, Λου 9:1-6.

ή το ακόμα πιο φονταμενταλιστικό:

“27 πλὴν τοὺς ἐχθροὺς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ’ αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.” Λου 19:27.

και επιπλέον μίσος:

26 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι.” Λου 14:26

και κάψιμο των “άλλων”:

“6 ἐὰν μὴ τις μένη ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται. ” Ιωα 15:6.

και το “φιλο-πόλεμο”:

“49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη! 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῆ! 51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῆ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἡ διαμερισμόν. Λου 12.49.

Μάλιστα, δεν υπάρχει η δυνατότητα διαφυγής στη μανιχαϊστική λογική της, ξεκάθαρα:

*“23 ὁ μὴ ὦν μετ’ ἐμοῦ κατ’ ἐμοῦ ἐστὶ, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ’ ἐμοῦ σκορπίζει”
Λου 11:23*

Όλα αυτά από τα θεωρούμενα αυτούσια λόγια του Απόλυτου Αρχηγού της Εκκλησίας και μέσα στα ιερά της βιβλία, εδώ της Καινής Διαθήκης. Να μην πιάσουμε τις εντολές του μπαμπά Γιαχβέ της Παλαιάς Διαθήκης που είναι τρισχειρότερες.

Ναι αλλά υπάρχει το μήνυμα της Αγάπης και μάλιστα μέχρι και τους εχθρούς μας να αγαπούμε, θα αντιτείνει κάποιος. Αυτό είναι ένα ανέξοδο εύληπτο και πιασάρικο σύνθημα που μπορεί εύκολα να λέει κάποιος και να αναγνωστεί με πολλούς τρόπους. Μόνο που υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που ο “θεός της

αγάπης” δεν δείχνει αγάπη αλλά ξεκάθαρο μίσος και εκδικητικότητα. Ο Διομήδης έχει μια ενδιαφέρουσα ανάλυση τι μπορεί να είναι η χριστιανική αγάπη και μάλιστα αυτή των εχθρών (Ο μύθος της χριστιανικής αγάπης). Εγώ θα σας βάλω πως έβλεπε ο Παύλος την αγάπη των εχθρών:

20 ἔὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἔὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Προς Ρωμαίους 12.20

Το ότι η αγάπη αυτή είναι υποκριτική το δείχνει και η ίδια η ιστορία της Εκκλησίας και οι τόνοι αίματος στις διαμάχες των μελών της με τους άλλους ή ακόμα χειρότερα μεταξύ τους.

Η βασική ιδεολογία της Εκκλησίας είναι ότι κατέχει και μάλιστα εξ’ αποκαλύψεως την Απόλυτη Αλήθεια. Θεωρεί τον Ιησού των αναξιόπιστων όπως έχουμε δει κατ’ επανάληψη πλαστογραφημένων Ευαγγελίων ως θεό, και μάλιστα γιο του Γιαχβέ, του γνωστού εβραϊκού θεού που είναι αυτός που κατά τις επίσης αναξιόπιστες μυθολογικές Γραφές των πρώην πολυθεϊστών Εβραίων, είναι ο κατασκευαστής του Σύμπαντος. Μια αλήθεια, ένα Θείο Σχέδιο που έχει αρχή και τέλος και ένας παντοδύναμος θεός που η σχέση του με τον Ιησού ξεφεύγει από την λογική των διαφορετικών οντοτήτων και γενικά την λογική, και η Εκκλησία μαζί με ένα πνεύμα (το πνεύμα του θεού – το γνωστό πουλί στη ζωγραφική), τους βλέπει σαν τρία διαφορετικά πρόσωπα ενός μόνο θεού, που τον ονομάζει από τον τέταρτο αιώνα “Αγία Τριάδα” (διαβάστε σχετικά “ορθόδοξη θεολογία” και μαθήματα θεολογίας μέρος α’ και μέρος β’). Ο Θεός-Γιός αυτός, υποτίθεται ότι ενανθρωπίστηκε από μια παρθένα χωρίς μεσολάβηση γήινου πατρός, για την απαλλαγή μας από το Προπατορικό Αμάρτημα και βασανίστηκε για εμάς. Φυσικά θεωρείται ότι αναστήθηκε και ανέβηκε στους Ουρανούς όπου κάθεται δίπλα στον Θεό μπαμπά και η πολυθρύλητη Σωτηρία του ανθρώπου (αν είναι πραγματικά πιστός κάτι που θα κρίνει ο ίδιος κάποτε) θα έρθει μετά θάνατον. Αυτή είναι η βασική “ιδέα” πάνω στην οποία έχει κτιστεί αντίστοιχη θεολογία. Αυτό δεν μπορεί κατά την Εκκλησία να αμφισβητηθεί· θεωρείται η μόνη αλήθεια και δεν μπορεί να υπάρχουν άλλες αλήθειες για όλα αυτά· Δεν μπορούν να υπάρχουν διαφορετικές απόψεις ακόμα και αν το όλο διανόημα αυτό είναι τελείως μυθικό και παράλογο.

Ακόμα χειρότερα, όπως τα πρόσωπα της Αγίας Τριάδας κατά την ιδεολογία της συμφωνούν απόλυτα, έτσι και η κοινωνία πρέπει να συμφωνεί ως προς το

προτεινόμενο δόγμα, την προτεινόμενη αλήθεια, που φυσικά είναι αυτή που διακονεί και καρπώνεται η Εκκλησία. Από εδώ ξεκινάει ο φασισμός.

Δεν μπορείς και δεν πρέπει να σκέφτεσαι και να πράττεις διαφορετικά, πρώτον γιατί αμαρτάνεις και θα τιμωρηθείς στην εδώ και σίγουρα στην άλλη ζωή, δεύτερον γιατί έτσι δημιουργείς πειρασμούς στα άλλα πρόβατα, δηλαδή τα “σκανδαλίζεις” όπως λένε, που κάνει ακόμα μεγαλύτερη την αμαρτία σου, τρίτον γιατί η Εκκλησία φρόντισε να πείσει την εξουσία ότι η ιδεοληψία της είναι η μόνη σωστή και χρήσιμη για αυτήν, και έτσι κάθε παρασπονδία σου δεν επηρεάζει μόνο εσένα, αλλά και την εξουσία, αφού κάνεις κάτι προκλητικό για αυτήν, κάτι απαγορευμένο, οπότε πάλι θα τιμωρηθείς. Κατά τα άλλα για την Εκκλησία είσαι...ελεύθερος.

Σημαντικό στοιχείο είναι η αποθάρρυνση και απαξίωση έως απαγόρευση της έρευνας. Η φράση «Πίστευε και Μη Ερεύνα», ήταν καραμέλα στα στόματα των εκκλησιαστικών και του κόσμου μέχρι και τα μέσα του εικοστού αιώνα, κάποιιοι που το έζησαν αυτό, ζουν ακόμα. Πέρα από τα κείμενα που έχει η σχετική σελίδα που σας παραπέμπω και το επιβεβαιώνουν, ενδιαφέρον έχει το επίσημο κείμενο αφορισμού του Παμπλέκη που περιλαμβάνει το “Πίστευε και Μη Ερεύνα” ως ξεκάθαρη προσταγή:

Καὶ καλᾶ, ἡμεῖς προσταζόμεθα νὰ πιστεύωμεν καὶ νὰ μὴν ἐρευνῶμεν· ἐπειδὴ ἡ Πίστις, κατὰ τὸν Ἀπόστολον ἐστὶν ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων, ἔλεγχος οὐ βλεπομένων· καὶ ὅταν ἓνα πράγμα τὸ βλέπομεν, εἰς ἐκεῖνο δὲν εἶναι πίστις, ἐπειδὴ εἶναι δεῖξις·....

Ἐὰν πιστεύσω ἀπλῶς φωτίζομαι τὴν ψυχὴν· ἐὰν περιεργάζομαι, σκοτίζομαι τοὺς λογισμοὺς·... Ὁ Εξωστρακισμὸς τοῦ ἀσεβοῦς Χριστοδούλου τοῦ Μονοφθάλμου τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας 6,7

Εν ολίγοις η έρευνα σκοτίζει τον νου και για τον λόγο αυτό προστάζεται ο άνθρωπος να μην ερευνά.

Στο πλαίσιο αυτό μπαίνει και η επιστήμη.

Επίσταμαι σημαίνει γνωρίζω, αλλά πλέον τη γνώση την μονοπωλεί η Εκκλησία. Αυτή κατέχει την απόλυτη αλήθεια και ζητάει απεριόριστη πίστη σε αυτήν. Κάθε άλλη άποψη είναι αιρετική και αποβλητέα. Πως θα συμβιβαστούν;

Φυσικά τότε, δεν υπήρχε η έννοια της επιστήμης όπως την ξέρουμε σήμερα. Στην αρχαία εποχή οι φιλόσοφοι ήταν αυτοί που ως φίλοι της σοφίας ερευνούσαν τα φαινόμενα και μιλούσαν για αυτά. Οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι όμως ήταν οι πρώτοι και οι μόνοι τότε, που σε όλα τα φαινόμενα έψαχναν φυσικές αιτίες. Είναι οι πρώτοι που ξεχώρισαν τον φυσικό κόσμο από τον θεϊκό και ανέδειξαν τον Λόγο, την λογική. Απαράδεκτο για την Εκκλησία. Όλα για αυτούς είχαν ή έπρεπε να έχουν μια λογική, μία αρμονία, μία σχέση, μία αιτία. Από την κατασκευή του κόσμου, τα φυσικά φαινόμενα, το σώμα, την ύπαρξη, έως ακόμα και τους αριθμούς. Τα πάντα επίσης μπορούσαν να αναπαραχθούν και να αντιπροσωπεύουν σχέσεις, δηλαδή αριθμούς. Έτσι τα μαθηματικά γίνονται γεωμετρία και αυτή γεωδαισία και αστρονομία. Έτσι υπολόγισαν την απόσταση του Ηλίου και της Σελήνης, την περίμετρο της Γης, άνοιξαν ένα παραθυράκι στην κατανόηση του Σύμπαντος και του μεγέθους του, το οποίο όμως σύντομα έσβησε, σε βαθμό ακόμα να επιστρέψουμε στην επίπεδη και τετράγωνη μάλιστα Γη. Αν δούμε το πόσες ιδεοληψίες της Εκκλησίας που για μιάμιση χιλιετία μας είχε επιβάλει και τις έχει καταρρίψει σήμερα η επιστήμη (διαβάστε στο “χριστιανισμός και επιστήμη” το κεφ. Τί έχει αναιρέσει από τον Χριστιανισμό η επιστήμη), θα διαπιστώσουμε ότι είχε “καλό” λόγο που την αποθάρρυνε και συχνά την κυνηγούσε.

Με αυτά τα στοιχεία την εποχή εκείνη για την Εκκλησία, η επιστήμη εθεωρείτο άχρηστη αφού με τις διάφορες θεωρίες τους οι φιλόσοφοι όπως ισχυρίζονταν, αντίκρουε ο ένας τον άλλο και απείχαν παρασάγγες οι θεωρίες τους από τα ιερά κείμενα του χριστιανισμού. Μην ξεχνάμε ότι είχαν ξεχωρίσει τις θεϊκές ενέργειες αποκλείοντας τις από την φύση, ενώ ο χριστιανισμός όλα τα απέδιδε στον Γιαχβέ. Έτσι το μόνο σίγουρο και αληθινό για την Εκκλησία ήταν τα παραμύθια που φέρεται να έγραψε ο Μωυσής, που στην πραγματικότητα ήταν πανάρχαιοι ή και σύγχρονοί τους ανατολίτικοι μύθοι και ιδεοληψίες, διανθισμένοι αργότερα από τις μεσσιανικές ανησυχίες των εβραίων. Έτσι προέταξε την πίστη σε αυτό το παραμύθι και ενώ στην αρχή λαιδόρησε την επιστήμη, όταν επικράτησε απαγόρευσε στην ουσία και στην πράξη την έρευνα.

Τίποτα δεν έπρεπε να αγγίξει το δόγμα, και δυστυχώς αυτό επηρέαζε πολλά. Μια απλή και ανώδυνη ένδειξη είναι η επιστημονική διαπίστωση του Νικηφόρου Γρηγορά για το σφάλμα του ημερολογίου, το οποίο και ανέφερε στον αυτοκράτορα, αλλά αυτός το έθαψε για να μην θιγεί η Εκκλησία. Θα πείτε τι σχέση μπορεί να έχει το ημερολόγιο με το δόγμα; Από ότι φάνηκε έχει. Γιατί το θεωρούμενο θαύμα των θαυμάτων του Αγίου Φωτός όπως θεωρούσαν και ακόμα

θεωρούν, γίνεται σε λάθος ημερομηνία, κάτι που σημαίνει ότι ο Θεός που το δημιουργεί κάνει λάθος. Που τελικά σημαίνει ότι η Εκκλησία κοροϊδεύει και εκμεταλλεύεται την πίστη του ποιμνίου της. Αυτός είναι και ο λόγος που η Εκκλησία όταν για άλλους λόγους που θα πούμε στη συνέχεια δέχτηκε το νέο ημερολόγιο μετά από αιώνες, το δέχτηκε μόνο για τις σταθερές γιορτές της και όχι για την εορτή του Πάσχα, που για αυτήν είναι η ανώτερη όλων. Βλέπετε είναι τόσα πολλά που έχουν γραφτεί στις Γραφές, τόσα άλλα που έχουν ειπωθεί από τους Πατέρες της Εκκλησίας και τους σημαίνοντες εκκλησιαστικούς, που οτιδήποτε διαφορετικό ειπωθεί μπορεί να έχει προεκτάσεις στο δόγμα.

Υπάρχει όμως και ένας άλλος καλός λόγος που η Εκκλησία ήταν και είναι κατά της Επιστήμης. Η επιστήμη αν και εφόσον διασπαρεί στο ποίμνιο, οδηγεί στην αμφιβολία του παραλόγου· αυτό όμως είναι κατά της οικονομικής αφαίμαξης των πιστών που καρπώνεται η Εκκλησία, γιατί για κάθε θρυλούμενο θαύμα θα υπάρχει σκεπτικισμός, όπως αποδείχθηκε με την Μονή Αβακούμ, που με μπετόνια νερού και μύρου έκαναν τις εικόνες να δακρύζουν, ενώ τα έσοδά της από το εύπιστο ποίμνιο ξεπερνούσαν το ένα εκατομμύριο ευρώ, χωρίς να προσμετρήσουμε τα ακίνητα που αφήνουν οι πιστοί, νομίζοντας ότι τα δίνουν για άγιο σκοπό. Εκτός αυτού ο ίδιος ο σκεπτικισμός βλάπτει το κάθε δόγμα, ειδικά όταν αυτό είναι παράλογο.

Είναι λίγο δύσκολο σήμερα να κατανοήσουμε το πόσο ολιστική ήταν η επιρροή στις συνειδήσεις και στη διάνοηση του ανθρώπου την εποχή εκείνη, με ευθύνη αποκλειστικά της Εκκλησίας, η οποία φυσικά θησαύριζε και δυνάμωνε από αυτή την κατάσταση, κάτι που σε μεγάλο βαθμό συνεχίζεται, άσχετα αν το πλήθος που ομνύει σε αυτήν και την εμπιστεύεται έχει περιοριστεί σχετικά, χωρίς να είναι μικρό.

Μην ξεχνάμε ότι στο Βυζάντιο οι εκκλησιαστικοί νόμοι γίνανε νόμοι του ίδιου του κράτους και το κράτος όφειλε να τους υποστηρίζει. Έτσι το Βυζάντιο ανέλαβε για λογαριασμό της Εκκλησίας την τήρηση των νόμων της και το κυνήγι των ανταγωνιστών της, αλλά και τον έλεγχο κάθε τάσης για κάτι το διαφορετικό. Σταδιακά η Εκκλησία απέκτησε και τον ρόλο της Δικαιοσύνης και της Παιδείας. Έχουμε τον πλήρη έλεγχο της κοινωνίας και της ίδιας της πολιτείας από την Εκκλησία.

Τελικά από ένα σημείο και πέρα, όλα δούλευαν προς όφελος της Εκκλησίας, χωρίς η ίδια να κάνει επιπλέον κάτι ιδιαίτερο, παρά ελάχιστες διορθωτικές κινήσεις. Έχουμε δηλαδή ένα κίνημα που επιχειρεί και καταφέρνει την επικράτηση του στην

κοινωνία, και τα ίδια ακριβώς στοιχεία που είδαμε και στον φασισμό.

Σε ένα τέτοιο καθεστώς, αυτό που έχει σημασία είναι ότι αν τόλμησες να κάνεις κάτι που είναι μη εγκεκριμένο, μη προβλέψιμο ή έστω κάπως διαφορετικό, που ξεφεύγει από το κοπάδι, από την μάζα των πιστών, έχεις πρόβλημα. Αλλά το χειρότερο είναι να ξέρεις ότι δεν υπάρχει καν ελπίδα για κάτι διαφορετικό και κάθε διαφοροποίηση δεν θα έχει νόημα, ενώ σίγουρα θα έχει κακή κατάληξη. Έτσι η τιμωρία φεύγει από την μεταθανάτια της διάσταση, χωρίς αυτή να παύει να διαλαλείται για να συνετίζει, και γίνεται εδώ και τώρα άμεση τιμωρία για παραδειγματισμό.

Ενδιαφέρον για να καταλάβουμε ξεκάθαρα την πράξη της Εκκλησίας, έχει μια επιστολή του Γεωργίου Σχολάριου, μετέπειτα πατριάρχη Γεννάδιου, Αγίου για την Εκκλησία και υπαλλήλου του Μωάμεθ του Πορθητή ως πρώτου Πατριάρχη μετά την Άλωση. Η επιστολή στάλθηκε πριν την Άλωση και μετά από τον θάνατο του Πλήθωνος Γεμιστού, στον Μανουήλ Ραούλ Οισή τοπικό άρχοντα του Μυστρά. Ο Μανουήλ έπνιξε τον ελληνιστή Ιουβενάλη, κυνηγώντας τους εναπομείναντες οπαδούς του Πλήθωνος Γεμιστού στη Λακωνία και ο Σχολάριος τον επικροτεί για την ειδεχθή πράξη του και επαυξάνει:

Ἐγὼ μὲν καὶ σὲ καὶ πάντα ἄρχοντα ἐκ Θεοῦ καθεστῶτα ἔθνη ἢ πόλει βουλοίμην ἂν εἰς τὰς πρῶϊας ἀποκτείνειν πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ πόλεως Κυρίου πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν. Εἰ δὲ φείδεσθε τῶν ἄλλων κακῶν καὶ δίδοτε παρρησίαν τοῖς διεφθορόσι καὶ ψωριῶσι προβάτοις ἀπολλύναι καὶ διαφθείρειν ὅλα τὰ ποίμνια, τοὺς γοῦν δυσσεβεῖς καὶ ἀλάστορας τούτους ἑλληνιστάς, μᾶλλον δὲ τῆς εὐσεβείας ἀναιδεῖς ἀποστάτας καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ ὕδατι καὶ πᾶσι τρόποις ἐξαγετε τῆς παρούσης ζωῆς, εἰ μέλοι ὑμῖν τοῖς Χριστιανοῖς ἀληθέσιν εἶναι, ἢ τῆς τῶν ἀρχομένων σωτηρίας φροντίζετε.

(Γεννάδιος, τῷ φρονιμωτάτῳ καὶ εὐσεβεῖ ἄρχοντι κυρῷ Μανουήλ Ραούλ τῷ Οἰσῆ, σ. 476) (<https://bit.ly/3cDzKsi> (σελ. 476 (507)))

Δηλαδή για να μην “διαφθαρεί το ποίμνιο” τον ενθαρρύνει να εξολοθρεύσει όλους τους υπόλοιπους “ἑλληνιστάς” που θα βρει και τελικά όποιους αναιδεῖς αποστάτες της (χριστιανικής) “ευσέβειας”, με κάθε τρόπο, καίγοντας τους, σφάζοντας τους ή πνίγοντας τους όπως έγινε και στον Ιουβενάλη, την δολοφονία του οποίου επικροτεί.

Τελικά η Εκκλησία επικράτησε με τους νόμους και τα όπλα του Βυζαντίου, δηλαδή με την βία και έτσι διατηρήθηκε. Κατάφερε να πείσει ότι δεν υπάρχει άλλη διέξοδος, δεν υπάρχει άλλη δυνατότητα σκέψης ή δράσης και το πνεύμα ήταν πλήρως καθοδηγούμενο· έτσι δεν υπήρχε δυνατότητα λογικής αντίδρασης αφού κάθε αντίδραση “εξαφανιζόταν”. Η διάνοηση ταυτίστηκε με την Εκκλησία και η φιλοσοφία με την θεολογία. Ο “Μεγάλος Αδελφός” υπήρξε πολύ πριν από τον Όργουελ, όσο και αν η μορφή του φαίνεται διαφορετική. Αυτό είναι Φασισμός.

Η σχέση της Εκκλησίας με τα φασιστικά ρεύματα του εικοστού αιώνα έχει αρκετές και αξιοσημείωτες ταυτίσεις:

Ένας ιδεατός αρχηγός της Εκκλησίας και του κόσμου, και επειδή αυτός δεν εμφανίζεται εύκολα, τον ρόλο του έχει το εκκλησιαστικό κονκλάβιο, στη χώρα μας η ΔΙΣ. Ένας εκλεκτός λαός (πλέον ο “ελληνικός” (των Ρωμιών φυσικά), παλαιότερα ο βυζαντινός και ακόμη παλαιότερα ο εβραϊκός), μια απόλυτη αλήθεια, ένα Θεϊκό Σχέδιο που θα επικρατήσει στο τέλος, ένας ωραίος μύθος, ή σειρά τέτοιων, πάνω στους οποίους στηρίχτηκε όλη η θεολογία της και το οικοδόμημα της, επενδεδυμένο μάλιστα με την φιλοσοφική αρχαιοελληνική ορολογία, το οποίο απέκτησε όπως είδαμε υποχρεωτική ισχύ στην αυτοκρατορία. Μάλιστα με αφορμή τις διακρατικές σχέσεις και τον ιμπεριαλισμό* του Βυζαντίου, εξαπλώθηκε και έξω από αυτό. Μιλάμε δηλαδή για το πρώτο **διεθνιστικό κίνημα** που φιλοδοξούσε την πλήρη επικράτηση του σε όλη την Γη και να φέρει “ειρήνη” κάτω από την μπότα της Εκκλησίας και της βυζαντινής εξουσίας, ακριβώς όπως τα φασιστικά και κομμουνιστικά ιδεώδη. Μπορούμε να ταυτίσουμε την Εκκλησία άνετα σαν ένα πολιτικό διεθνιστικό κόμμα.

Υπάρχουν επίσης οι **άγιοι**, δεν έχει σημασία αν είναι πραγματικά πρόσωπα ή όχι, είναι όμως αυτά που θεωρητικά μαρτύρησαν ή έκαναν μεγάλο καλό στην ιδεολογία της και στην ίδια την Εκκλησία και οι πιστοί οφείλουν να τους προσκυνούν όπως ακριβώς τον κομμουνιστή πατερούλη ή τον ναζιστή οδηγό (φύρερ), ή τα άλλα προβεβλημένα μέλη που πέθαναν για την ιδεολογία τους και να παραδειγματίζονται από τον βίο τους, ακόμα και να δίνουν τα ονόματά τους στα παιδιά τους.

Στην Εκκλησία όπως και στα καθεστώτα αυτά, αρέσουν ιδιαίτερα οι **τελετές** και οι τελετουργίες. Με κάθε ευκαιρία γίνεται και αντίστοιχη γιορτή και συχνά παρελάσεις, λιτανείες κλπ ώστε να υπάρχει μέσα στο ημερολόγιο, ή δυνατόν κάθε μέρα, μια συνεχής υπενθύμιση της σημασίας αλλά και της απολυτότητας της

“ιδέας”· μια ευκαιρία όλο το ποίμνιο να ακολουθεί και να ταυτίζει τα πάντα με αυτήν. Με κάθε ευκαιρία θα πρέπει να τονίζεται η ιδεολογία και η σημασία της.

Δεν είναι τυχαία η λύσσα της Εκκλησίας στο να ταυτιστεί η Επανάσταση του '21 με τον Ευαγγελισμό. Εδώ θα επαναλάβω (γιατί έχει σημασία να καταλάβουμε την ιδεολογία της σε αυτό) ότι είναι και ο μοναδικός λόγος που υιοθέτησε το Νέο Ημερολόγιο για τις σταθερές εορτές της μόνο.

Να σημειωθεί ότι το 1923 που καθιερώθηκε το Νέο Ημερολόγιο από την Πολιτεία, η Εκκλησία αρνήθηκε αρχικά να το ακολουθήσει, γιατί αυτό, το είχε προτείνει και ακολουθήσει ο Πάπας. Αυτό είχε για πρώτη και μοναδική φορά σαν αποτέλεσμα, η γιορτή του Ευαγγελισμού του έτους αυτού να εορταστεί 13 ημέρες μετά από την Επανάσταση. Μόλις η Εκκλησία διαπίστωσε τι σήμαινε αυτό, αναγκάστηκε τελικά με πολλά εσωτερικά προβλήματα και ταραχές και με την δημιουργία του σχίσματος των ΓΟΧ, τον επόμενο αμέσως χρόνο το 1924, να εναρμονιστεί στις σταθερές της γιορτές και μόνον με το Νέο Ημερολόγιο, για αυτόν ακριβώς τον λόγο.

Για το Πάσχα και τις κινητές εορτές που το ακολουθούν αναφέρθηκα πριν· διατήρησε το Παλαιό Ημερολόγιο για την διαιώνιση του “θαύματος” του “Αγίου Φωτός”· φυσικά αυτό πριν ο Αλικάκος ξεμπροστιάσει το σχετικό θαύμα, γιατί όταν έγινε αυτό τότε άλλαξαν οι εκκλησιαστικοί και σε αυτό το θέμα τροπάριο ξαφνικά και κυρίως σιωπηλά, και από “θαύμα” μετατράπηκε σε απλή τελετή, σαν να μην συνέβη τίποτα πριν. Πως θα τολμούσαν άραγε να πουν ξεκάθαρα στα πρόβατα ότι τους κορόιδευαν τόσους αιώνες;

Κάτι παραπλήσιο έγινε το 1952 όταν αποφασίστηκε από την πολιτεία η εορτή της 28ης Οκτωβρίου. Η Εκκλησία με συνοπτικές διαδικασίες μετέφερε τη θρησκευτική εορτή της ανύπαρκτης Αγίας Σκέπης (όπως αντίστοιχα ανύπαρκτων: της Τίμιας Εσθήτας και της Τίμιας Ζώνης) από την 1η στην 28η Οκτωβρίου. Τα πάντα, πόσο μάλλον τα εθνικώς αξιοσημείωτα, πρέπει να θυμίζουν την θρησκεία και να γίνονται σχετικές δοξολογίες.

Όπως είδαμε στον Φασισμό υπάρχουν και εδώ οι ομόκεντροι κύκλοι των αδιάφορων αλλά υποταγμένων, των συμπαθούντων που είναι οι περισσότεροι (πριν λίγα χρόνια ήταν όλη σχεδόν η ελληνική κοινωνία), που στην ουσία την συμπαθούν-ανέχονται λόγω παράδοσης παρά ουσίας (και για τον λόγο αυτό η Εκκλησία σε κάθε ευκαιρία αναφέρεται στην παράδοση του λαού μας), των

φανατικών και θρησκόληπτων που οι περισσότεροι έχουν σχέση με μια εκκλησιαστική οργάνωση, καθώς και των εκκλησιαστικών που αντιστοιχούν όπως είδαμε σε ένα κόμμα, με τους επισκόπους, τους αρχιμανδρίτες, τους διακόνους και τους απλούς ιερείς. Η μεταπήδηση όμως από τους ιερείς στην ιεραρχία, το αντίστοιχο του Πολίτμπιρο, είναι εξίσου δύσκολη.

Το διευθυντήριο αυτό, **η Ιεραρχία ή Διαρκής Ιερά Σύνοδος** όπως λέγεται, είναι κλειστό και εφόρου ζωής, η δε είσοδος σε αυτό απαιτεί την αγαμία (μόνο οι αρχιμανδρίτες μπορούν να γίνουν υποψήφιοι) και την συμφωνία όλων των υπαρχόντων μελών του. Αυτό δείχνει την πλήρη άρνηση αλλαγών και την μόνιμη διατήρηση της συντήρησης. Την συντήρηση ευνοεί και η ιδεολογία της Εκκλησίας που στηρίζεται στην ηθική και τις συνήθειες άλλων εποχών, μια ιδεολογία δεσμευτική που δεν επιτρέπει νεοτερισμούς. Έτσι αν λόγω συνθηκών αναγκαστεί η Εκκλησία να υποταχθεί σε κάποιες νέες ανάγκες της κοινωνίας ή της πολιτείας, λέγεται ότι τις δέχεται “κατ’ οικονομίαν”, δηλαδή θα μπορούσαμε να το πούμε ότι τις ανέχεται με βαριά καρδιά και χωρίς να το θέλει.

Αντίστοιχο των ταγμάτων εφόρου, εδώ είναι οι **μοναχοί**, σήμερα οι διάφορες οργανώσεις της. Οι μοναχοί είναι αυτοί που βρήκαν τον νόημα της ζωής τους στον “σκοπό” που διακονεί η Εκκλησία, δηλαδή αν και υποτίθεται οι λόγοι είναι προσωπικοί τελικά οδηγούν στην επικράτηση μέσα τους της θρησκείας, γίνεται τελετή εισόδου στο “σχήμα”, ντύνονται ομοιόμορφα, είναι συνέχεια απασχολημένοι με κομποσκοίνια, εργασίες και άλλες μεθόδους, για να μην σκέφτονται αλλότρια θέματα, και οφείλουν συνέχεια να προσεύχονται και να εστιάζονται μόνο σε θέματα της θρησκείας.

Αυτοί είναι που από τον τρίτο-τέταρτο αιώνα και μετά έκαναν οργανωμένα μεγάλες καταστροφές σε μνημεία του αρχαίου μας Πολιτισμού, καθοδηγούμενοι ενίοτε και από γνωστούς ή μη αγίους της Εκκλησίας. Σήμερα η δράση τους αντίστοιχα δείχνει (χωρίς να είναι) σχετικά περιορισμένη, αλλά έχουν έναν ευρύτερο κύκλο που επηρεάζουν μέσα στην κοινωνία, συνήθως γύρω και μέσα στις σύγχρονες **θρησκευτικές ή παραθρησκευτικές οργανώσεις** (είναι ακριβώς το ίδιο πράγμα, η διαφορά είναι ότι αν κάτι γίνει από μία οργάνωση που φαίνεται να επηρεάζει αρνητικά την επίσημη εικόνα της Εκκλησίας, την βαφτίζει σαν παραθρησκευτική και έτσι αισθάνεται ήσυχη, άσχετα αν ευνοείται από τη δράση της και φυσικά την καθοδηγεί άμεσα ή έμμεσα) και άλλες σχετικές παραφυάδες, που μπορεί να εμφανίζονται σαν σύλλογοι γονέων, ή εκπολιτιστικοί, ή εκπαιδευτικοί, ή “επιστημονικοί” σύλλογοι. Όπως και να έχει σε αυτό τον εσμό

προμοτάρεται άμεσα ή έμμεσα το μοναχικό ιδεώδες και η αποκλειστική αφιέρωση στον “σκοπό”, δηλαδή τελικά στην βυζαντινοποίηση της χώρας, την μόνιμη συντήρηση και προβαίνουν συχνά σε αρνητικό ακτιβισμό -θα δούμε στη συνέχεια ενδεικτικές δράσεις τους.

Ας έρθουμε σε άλλα κοινά σημεία με τον Φασισμό: Η Εκκλησία απεχθάνεται τις **ελίτ**. Γιατί όλοι θα πρέπει να είναι όπως τα πρόβατα στην στάνη και να μην υπάρχουν διακρίσεις, η δε κοινωνία να είναι στο κατώτερο δυνατό υλικό και πνευματικό επίπεδο, για να είναι διαχειρίσιμη εύκολα με ιδεοληψίες. Όπως και για την (ριζοσπαστική) Αριστερά τα στελέχη της παραδέχονται ότι δεν έχει ευκαιρίες στην κανονικότητα, το ίδιο συμβαίνει και με την Εκκλησία. Στην αναμπουμπούλα και στα ζόρια της κοινωνίας χαίρεται. Επειδή όμως σε κάποιες από αυτές τις ελίτ οφείλει τον μεγάλο πλούτο της, διέστρεψε ακόμα και τα ιερά κείμενά της που εξακολουθητικά υμνούν την πενία και κατηγορούν τον πλούτο (έχω αναφερθεί αλλού για το θέμα αυτό [#27], υπάρχει και το σχετικό πόνημα του Κλήμεντος του Αλεξανδρέως πάνω στην συγκεκριμένη παραχάραξη) και αναγκάζεται να τις ανεχτεί. Επιπλέον φροντίζει να είναι πάντα δίπλα τους για να επωφελείται από ό,τι καλό προκύψει από αυτές, αλλά και για να τις ελέγχει.

Στο Βυζάντιο η Εκκλησία ήταν πλήρως ενσωματωμένη στην οικονομικά πλούσια ελίτ του, αλλά και σήμερα ακόμα είναι ο μεγαλύτερος τσιφλικάς της χώρας και διαχειρίζεται συνολικά τεράστια περιουσία, έχει δε εξαιρετικές στενές σχέσεις επίσης με ανώτατους δικαστικούς, εφοπλιστές και επιχειρηματίες, το δε σκάνδαλο της Μονής Βατοπεδίου έδειξε πως η πλεύριση του “Μαμωνά” είναι πολύ αποδοτική και επιθυμητή από την Εκκλησία.

Στο πλαίσιο αυτό και όλοι αυτοί που διατήρησαν τις αρχικές εντολές του Ιησού των Ευαγγελίων κατά του πλούτου, αιρετικοί φυσικά, κυνηγήθηκαν απηνώς.

Η τέχνη επίσης για αυτήν είναι στρατευμένη, όπως ακριβώς και στον φασισμό. Δημιούργησε ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, ζωγραφικές εικόνες και ψαλμούς, υμνώντας και δοξάζοντας τον...εαυτό της· δεν παρήγαγε πολιτισμό για την κοινωνία. Σκοπός της ήταν και είναι να εξυπηρετήσει την “ιδέα” και μόνον. Έτσι στη ζωγραφική εμφανίζει μια περιφερειακή αφαιρετικότητα, παρόμοιες σοβαρές ή σκυθρωπές θεματικές μορφές (οι άγιοι ποτέ δεν γελάνε ούτε ευχαριστιούνται) με συγκεκριμένη επίσης τεχνοτροπία, που κάνει την προπαγάνδα της εύληπτη σαν κόμικ. Ένα κόμικ συγκεκριμένο που εικονογραφεί επεισόδια των Γραφών, (ή προσωπογραφεί υπαρκτούς και ανύπαρκτους αγίους), οι οποίες Γραφές τότε δεν

ήταν προσιτές στον κόσμο (Στο Βυζάντιο τα βιβλία ήταν πανάκριβα και η επαφή του κόσμου με τις Γραφές ήταν αποσπασματική και περιορισμένη μέσα από την εκπαίδευση όσων σπούδαζαν ή από το κήρυγμα στις εκκλησίες). Το ωραίο δεν την απασχολεί, το αντίθετο αποθαρρύνεται. Το ωραίο γίνεται “ωραίο” μόνο μέσα από την συγκεκριμένη ιδεολογία που αναφέρεται σαν “πνευματική” και τελικά είναι αποτέλεσμα συνήθειας και πάντα με τα προβεβλημένα μοτίβα και σύμβολα. Δηλαδή μια περιορισμένη πνευματικά αντίληψη, μια περιορισμένη πνευματικότητα.

Ο κριτικός της Τέχνης Μάνος Στεφανίδης γράφει ότι ο μεσαιωνικός καλλιτέχνης είχε εκχωρήσει πλήρως την όρασή του στην Εκκλησία· ο αναγεννησιακός είναι αυτός που την ξαναβρήκε. Έτσι η τέχνη της στην Ανατολή τουλάχιστον, παρέμεινε στατική. Ελάχιστες αξιοσημείωτες εξαιρέσεις υπήρξαν, και αυτές κατά την Μακεδονική Αναγέννηση ή στην επηρεασμένη από τους Λατίνους μεταβυζαντινή Κρήτη ή στην αυτοκρατορική Ρωσία. Οι περιπτώσεις αυτές δεν έφεραν νέα ρεύματα ή κάποια εξέλιξη, παρέμειναν στατικές ενδιαφέρουσες εξαιρέσεις μέχρι και σήμερα.

Η αρχαία τέχνη στο σύνολό της θεωρείται διεφθαρμένη όπως ακριβώς και στον φασισμό οι άλλες τέχνες, πέρα από την εγκεκριμένη και στρατευμένη στο σύστημα. Η βασική διαφορά στον ναζισμό και τον κομμουνισμό, ήταν οι ξεκάθαρες απαγορεύσεις, αφού ήδη υπήρχε μια μεγάλη ζώσα δραστηριότητα από τα ρεύματα του μοντερνισμού και της πρωτοπορίας που ακολούθησαν τον Ακαδημαϊσμό, σε αντίθεση με το Βυζάντιο. Στο Βυζάντιο η προηγούμενη τέχνη είχε δώσει τα μεγαλύτερα έργα της σε αγάλματα, τα οποία από την αρχή (και σε πλήρη εφαρμογή του Δευτερονόμιου 27.15) θεωρήθηκαν φορείς δαιμόνων και καταστράφηκαν ή στιγματίστηκαν αντίστοιχα μέσα στους τρεις πρώτους αιώνες· έτσι δεν μπήκε κάποια προφανής απαγόρευση, αφού η χρήση τους περιορίστηκε από το ίδιο το κλίμα καταστροφής που δημιούργησε η Εκκλησία και της απαγόρευσης των Γραφών και έτσι η γλυπτική στην Ανατολή ατόνησε και περιορίστηκε σε ελάχιστες αυτοκρατορικές ή διακοσμητικές αποτυπώσεις.

Στην μουσική έχουμε ακόμα χειρότερα, την υιοθέτηση των ανατολίτικων ρυθμών της μίρλας, με βάση τα ιουδαϊκά πρότυπα των Συναγωγών και αυστηρή τήρηση κανόνων και μέτρων που δεν μπορούσαν να αλλάξουν ή να βελτιωθούν σε κάτι, παρά μόνο στην...σειρά τους. Ούτε εδώ υπήρχε δυνατότητα εξέλιξης και η μουσική με όργανα έγινε του δρόμου, αποκόπτοντας κάθε σχέση με την θρησκεία. Για τον λόγο αυτό και η μουσική εξελίχθηκε ιδιαίτερα και μόνον στην Δύση που δεν υπήρχαν τέτοιες απαγορεύσεις.

Η φιλοσοφία αποθαρρύνεται. Οι Αποστολικοί Κανόνες είναι ξεκάθαροι: Όλα τα άλλα βιβλία γνώσης είναι άχρηστα και ό,τι χρειάζεται για να μάθει κάποιος βρίσκεται μόνο μέσα στην Αγία Γραφή. Στην ουσία δεν χρειαζόταν το πνεύμα να αναζητήσει γνώσεις αφού όλα ήταν δεδομένα για την Εκκλησία και η πίστη αρκούσε. Σταδιακά με την επιβολή της στο Βυζάντιο η Εκκλησία κατάφερε ακόμα και ο ορισμός της φιλοσοφίας να αλλάξει. Ταυτίζεται όλο και περισσότερο με την χριστιανική θεολογία και την μελέτη. Οι αρχαίοι διανοητές ήταν “διεφθαρμένοι” και οι γνώσεις τους, οι θεωρίες τους, “άχρηστες” και “επικίνδυνες” (δες τις γνώμες των Πατέρων της Εκκλησίας για τους αρχαίους φιλοσόφους και τη γνώση). Ο μόνος που γλύτωσε ήταν ο Αριστοτέλης και κάποιοι ελάχιστοι επίσης και αυτοί σε επιλεγμένα τους έργα. Ήταν όσοι από αυτούς θεωρήθηκαν ακίνδυνοι για την θρησκεία.

Φυσικά κάτι ήξεραν. Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε ότι όλες οι αιρέσεις ξεκινούσαν από μελέτες και επιρροές της αρχαίας γνώσης. Η ίδια η γνώση σαν σύνολο αποθαρρύνεται με την απαξιωτική ονομασία “θύραθεν”, δηλαδή ξένη, ακόμα και αν έπρεπε να την ανεχτεί η Εκκλησία σε κάποιο βαθμό για λόγους μόρφωσης των ανώτερων υπαλλήλων που είχε ανάγκη το κράτος και η ίδια. Άλλωστε είδαμε και την χρήση του “Πίστευε και μη Ερεύνα”, που ήταν πάντα μια βολική ομπρέλα και που ήταν ανασταλτικό για κάτι το νέο. Γενικά στον εκκλησιαστικό χώρο υπάρχουν πολλές αντίστοιχες φράσεις σαν τσιτάτα: “Πίστευε και μη Ερεύνα”, “Άγνωσται αι βουλαί του Κυρίου”, “Πάντα Εν Σοφία Εποίησας” κλπ.

Χαρακτηριστικό δείγμα της αντίληψης αυτής κατά της γνώσης και της διανόησης, ήταν η οργανωμένη καύση των βιβλίων που δεν ήταν αρεστά, ή οδήγησαν σε “λάθος” σκέψεις και η υποχρέωση των λογίων που τις έκαναν ή τις εξέφρασαν, να υποστούν την ατιμωτική τους δημόσια δήλωση μετανοίας, δηλαδή να απαρνηθούν τις σκέψεις και τις ιδέες τους, υποσχόμενοι ότι δεν θα τις ξανακάνουν. Στην ουσία η επικίνδυνη γνώση ταυτίζεται με την αίρεση. Σε πιο ακραίες περιπτώσεις είχαμε τιμωρίες φυλακίσεις ακόμα και κάψιμο στην πυρά στον Ιππόδρομο. Οι κατηγορίες ήταν μέσες άκρες οι ίδιες: μαγεία, ελληνισμός και αίρεση.

4. Ο φόβος φυλάει τα έρημα

Μερικά στοιχεία ένδειξης του κλίματος της επιβολής στην αρχαία θρησκεία αλλά και του ολοκληρωτισμού βλέπουμε στην κατακρεούργηση της **Υπατίας** από τους χριστιανούς το 415 κ.χ. Αυτή συνέβη στο ένα από τα δύο μεγάλα προπύργια του Ελληνισμού, στην Αλεξάνδρεια.

Η αιτία ως συνήθως ήταν άσχετη, αλλά δείχνει πως ο Φασισμός μπορεί να εκμεταλλευτεί την οποιαδήποτε ευκαιρία για επικράτηση.

Η αιτία λοιπόν ήταν οι τεταμένες σχέσεις του Άγιου για την Εκκλησία Κύριλλου Αλεξανδρείας και του Έπαρχου Αλεξανδρείας Ορέστη. Ο Κύριλλος ήταν γνωστός τραμπούκος όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η “Ιστορία του Ελληνικού Έθνους”, ο οποίος ελέγχοντας τα δικά του τάγματα εφόδου, δηλαδή ροπαλοφόρους μοναχούς και τους εργάτες του λιμανιού και δωροδοκώντας κρατικούς και αυτοκρατορικούς υπαλλήλους, τα έβαλε με τους εθνικούς, τους Εβραίους, τους νεστοριανούς και επικράτησε έναντι όλων αυτών με μεθόδευση, και βία. Ο Έπαρχος Ορέστης που δεν φαίνεται να τον συμπαθούσε και που προφανώς δεν αποδέχτηκε τον χρηματισμό του από αυτόν, προσπάθησε να βοηθήσει τους εβραίους στην διαμάχη τους με τον Κύριλλο και έγινε το κόκκινο πανί για τον Κύριλλο και το εκκλησίασμα.

Για να μην τα βάλλει ο Κύριλλος κατευθείαν με την εξουσία τα έβαλε με το περιβάλλον του Έπαρχου. Η Υπατία ήταν η καλύτερή φίλη του Ορέστη, την οποίαν αυτός θαύμαζε και είχαν συνεχείς επαφές, ήταν δε εκτός από μορφωμένη και ώριμη σε ηλικία γυναίκα και η σπουδαιότερη προβεβλημένη εθνικός της Αλεξάνδρειας, που επηρέαζε μια μεγάλη ομάδα μαθητών ακόμα και αρκετών μορφωμένων χριστιανών. Ξεκίνησαν κατηγορίες εναντίον της ότι ήταν μάγισσα, ότι είχε μαγέψει τον Ορέστη με μαγγανείες και σε αυτή οφείλεται το ότι ο Έπαρχος δεν τα πήγαινε καλά με την Εκκλησία. Ήταν το τέλειο θύμα, γιατί το κτύπημα εναντίον της θα είχε διπλό όφελος, και όντως πέτυχε και το κατάφερε. Ο Έπαρχος Ορέστης τον οποίον ήδη οι μανιασμένοι χριστιανοί του είχαν ανοίξει το κεφάλι πετροβολώντας τον μια φορά, μετά από την ειδεχθή δολοφονία της Υπατίας με όστρακα που την ξέσκισαν και το κάψιμο στην πυρά του σώματός της, παραιτήθηκε και έφυγε. Μόνο που με αυτόν τον τρόπο πέτυχε ο “Άγιος” και έναν επιπλέον επιδιωκόμενο σκοπό.

Μια δεκαετία πριν ο χριστιανικός όχλος με τον προκάτοχό του τον Θεόφιλο (άγιος και αυτός της Κοπτικής Εκκλησίας), είχε καταλάβει με έφοδο το Σεράπειο, όπου υπήρχε και ό,τι είχε απομείνει από την ξακουστή βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας και διαπόμπευε τα ιερά των εθνικών στους δρόμους για να τα γελοιοποιήσει. Το κλίμα δεν ήταν θετικό για τους εθνικούς παρόλα αυτά ακόμα υπήρχαν, και το χειρότερο για τους χριστιανούς που δεν θέλουν ανταγωνιστές, υποστήριζαν τις θέσεις τους και μία από αυτούς ήταν και η Υπατία, ίσως η πλέον χαρισματική και προβεβλημένη που επηρέαζε τους υπόλοιπους αλλά και πολλούς μορφωμένους χριστιανούς. Το ότι τελικά αυτός ήταν ο απώτερος σκοπός, δηλαδή η εξαφάνιση της εθνικής διανόησης με την εμβληματική δολοφονία της Υπατίας και κάθε άλλης διαφορετικής θέσης και τελικά η επικράτηση του χριστιανισμού, αναφέρεται ξεκάθαρα από τον Ιωάννη Νικίου:

Και το πλήθος περικύκλωσε τον πατριάρχη Κύριλλο και τον ονόμασε «νέο Θεόφιλο». γιατί κατάφερε να καταστρέψει τα τελευταία υπολείμματα της ειδωλολατρίας στην πόλη. John, Bishop of Nikiu, «The Life of Hypatia» from his Chronicle 84.87-103. <https://bit.ly/3mwwlQq>

Προσέξτε, όχι γιατί έπληξε τον Ορέστη, όχι για την επικράτηση στους Εβραίους από όπου και ξεκίνησε το θέμα, αλλά τους εθνικούς, δείχνοντας μας ποιος ήταν ο κύριος σκοπός.

Το επιπλέον αποτέλεσμα της τραγικής αυτής δολοφονίας ήταν ότι κάποιοι εθνικοί γραμματικοί της πόλης έφυγαν, αφού κατάλαβαν ότι δεν τους σήκωνε το κλίμα και οι υπόλοιποι προφανώς λούφαξαν ή παρασύρθηκαν από το κυρίαρχο πλέον ρεύμα. Έγιναν συνειδητοί ή όχι χριστιανοί.

Ήταν κοινό μυστικό ότι το τελευταίο καταφύγιο ενός μορφωμένου εθνικού ήταν το επάγγελμα του γραμματικού (κάτι που θα καταργηθεί αργότερα σαν δυνατότητα από τους αυστηρούς νόμους του Ιουστινιανού και θα κλείσει έτσι την Ακαδημία της Αθήνας).

Αργότερα το 480 κ.χ. όταν ο Σεβήρος σπούδαζε στην Αλεξάνδρεια, είχε 9 καθηγητές στην πλειονότητά τους εθνικοί που θεωρητικά κανείς δεν ενοχλούσε. Παρόλα αυτά ο Mango για την αναφορά του Σεβήρου προσθέτει:

...υπήρχαν σημάδια έντασης μεταξύ των χριστιανών και των ειδωλολατρών σπουδαστών. Ανάμεσα στους χριστιανούς υπήρχαν αρκετοί δραστηριοποιημένοι,

που συμμετείχαν σε οργανώσεις λαϊκών ζηλωτών (τους ονόμαζαν φιλοπόνους στην Αλεξάνδρεια), είχαν επαφές με μοναστήρια και ήταν πάντα έτοιμοι να καταδώσουν στις αρχές κραυγαλέες περιπτώσεις ειδωλολατρίας. Ένας από αυτούς που ονομαζόταν Παράλιος, εξακόντιζε τόσο προσβλητικές βρισιές κατά της ειδωλολατρικής θρησκείας (ενώ ο ίδιος είχε καθηγητή τον ειδωλόλατρη Ωραπόλλωνα), που στο τέλος τον ξυλοφόρτωσαν οι ίδιοι οι συμφοιτητές του. Το επεισόδιο όμως το εκμεταλλεύτηκαν με επιτυχία οι χριστιανοί, και έτσι ο Ωραπόλλωνας αναγκάστηκε να κρυφτεί, με την βοήθεια των φοιτητών ανακαλύφθηκε μια μεγάλη κρυψώνα με είδωλα, που κάηκαν δημόσια, και ο ίδιος ο Έπαρχος της Αιγύπτου βρέθηκε σε δύσκολη θέση.

Από την Αλεξάνδρεια ο Σεβήρος και ο Ζαχαρίας πήγαν στη Βηρυτό να σπουδάσουν νομικά...

Και στη Βηρυτό η παρουσία των χριστιανών ζηλωτών ήταν έντονη: στρατολογούσαν σπουδαστές σε θρησκευτικές αδελφότητες, τους παρακινούσαν να πηγαίνουν στην εκκλησία κάθε βράδυ, να αποφεύγουν τα θεάματα και τα λουτρά- ο αρχηγός μάλιστα της ομάδας πλενόταν μια φορά τον χρόνο. Πολλοί από αυτούς, όπως ο Σεβήρος που εντέλει βαπτίστηκε, γινόταν αργότερα μοναχοί. ...

Σε μια περίπτωση δημιουργήθηκε ένα μεγάλο σκάνδαλο που αφορούσε μαγικές τελετουργίες. Για άλλη μια φορά οι ζηλωτές εκμεταλλεύτηκαν το γεγονός: έγινε έρευνα στο σπίτι του κύριου ενόχου, τα μαγικά του βιβλία κατασχέθηκαν, οι συνένοχοι του καταγγέλλθηκαν στον επίσκοπό και τα απόκρυφα βιβλία κάηκαν δημόσια. Ένας από τους συνεργούς κάποιος Χρυσάοριος από τις Τράλλεις, προσπάθησε να το σκάσει: νοίκιασε ένα πλοίο, φόρτωσε πάνω τα νομικά και τα μαγικά του βιβλία, το ασημένιο σερβίτσιο του, την παλλακίδα του και τα παιδιά που είχε κάνει μαζί της, αλλά φυσικά το πλοίο βυθίστηκε κι αυτός χάθηκε. Αν η πανεπιστημιακή ζωή στο τέλος του 5ου αιώνα άρχιζε να θυμίζει ναζιστική Γερμανία, το μέλλον επιφύλασσε ακόμη χειρότερα.

Mango σ. 161-163.

Στο άλλο προπύργιο του Ελληνισμού έχουμε την **Αθήνα** όπου οι σχολές των φιλοσόφων συνέχιζαν αθόρυβα τη δράση τους και χωρίς να υπάρχει έντονη χριστιανική δραστηριότητα γιατί προφανώς δεν την σήκωνε η πόλη, αναγκάστηκαν οι εθνικοί με την απαγόρευση της διδασκαλίας από αυτούς και την

ειδική αυτοκρατορική εντολή για το κλείσιμο των σχολών της Αθήνας, στον κλείσιμο των σχολών τους από τον Ιουστινιανό. Έτσι τελικά κατάφερε η Εκκλησία να σβήσει την όποια διαφορετική σκέψη που προβαλλόταν δημόσια τον έκτο αιώνα και αυτό φαίνεται από τις ανασκαφές που δείχνουν μαζικό και προσεκτικό θάψιμο αγαλμάτων της αρχαίας θρησκείας σε πηγάδια στον χώρο της Ακαδημίας για να σωθούν, ακριβώς εκείνη την εποχή.

Στον Βίο του Αγίου Πορφυρίου Γάζας υπάρχει ιδιαίτερα αναλυτική περιγραφή του πως μια χούφτα χριστιανοί, με την βοήθεια του Αγίου Ιωάννη του Χρυσόστομου και του Αγίου Πορφυρίου φυσικά, συνεπικουρούμενοι από την αυτοκρατορική εύνοια και πακτωλό αυτοκρατορικού και εκκλησιαστικού χρήματος και με την βοήθεια επιπλέον επιλεγμένου χριστιανικού στρατού, να επιβληθούν σε ολόκληρη την εθνική **Γάζα**, να καταστρέψουν όλους τους ναούς με το σπουδαιότερο το επιβλητικό Μαρνείο, όλα τα αγάλματα και τους βωμούς, και να ψάχνουν σπίτι με σπίτι για ειδώλια και βιβλία, που επίσης συγκέντρωσαν και έκαψαν. Τέλος στα ερείπια του Μαρνείου που ισοπέδωσαν, έφτιαξαν μια επιβλητική εκκλησία. Όσοι από τους εθνικούς προσπάθησαν να αντιδράσουν, κτυπήθηκαν από τους στρατιώτες με ρόπαλα. Οι εθνικοί είχαν μόνο μία δυνατότητα να γίνουν ήθελαν ή όχι χριστιανοί, ειδάλλως θα έκρυβαν την θεώρησή τους μέχρι να πεθάνουν αφού δεν είχαν ούτε ιερά κτίρια ούτε σύμβολα για να συνεχίσουν τη θρησκεία τους.

Το βιβλίο αυτό είναι ιδιαίτερης σημασίας γιατί μας δίνει από χριστιανική πηγή την πλήρη εικόνα του πως ακριβώς έγινε η επικράτηση σε μια καθαρά εθνική περιοχή, με ξεκαθαρά φασιστικό τρόπο. Οι ιστοριογράφοι αναφέρουν αντίστοιχες περιπτώσεις όπως αναφέρουν και αυτήν, επιγραμματικά χωρίς τις ανατριχιαστικές λεπτομέρειες, που μας δείχνει τι μπορεί να έγινε τελικά σε όλες τις πόλεις που επικρατούσαν εθνικοί και πως επιβλήθηκε η νέα θρησκεία από ελάχιστους χριστιανούς και με φασιστικό τρόπο αντίστοιχα. Στην προκειμένη περίπτωση το μόνο που θα γνωρίζαμε, αν δεν το είχαμε, θα ήταν η αναφορά του εκκλησιαστικού συγγραφέα Θεοδώρητου Κύρου για τον άγιο της Εκκλησίας Ιωάννη τον Χρυσόστομο, ότι κατέστρεψε τα τεμένη της Γάζας με ένθερμους ασκητές όταν έμαθε ότι εκεί υπήρχε ακμάζουσα ειδωλολατρία που την αναφέρει ως “τελετές δαιμόνων”. Δεν θα ξέραμε τίποτα για τα τεράστια ποσά που δόθηκαν από την εξουσία, για την επέμβαση του επιλεγμένου χριστιανικού στρατού που κτυπούσε τους αντιφρονούντες και συμμετείχε στην καταστροφή, για την συλλογή έργων τέχνης και βιβλίων και το κάψιμο τους μετά από έρευνα σε σπίτια, την βίαιη αλλαγή των αρχόντων της περιοχής με χριστιανούς, τον τρόπο που έριξαν

και έκαψαν όλους τους αρχαίους ναούς της πόλης και όλο το κλίμα πως δομήθηκε μέχρι την πλήρη επικράτηση.

Τέτοιες ορδές χριστιανών και μοναχών που κατέστρεφαν αρχαίους ναούς, βωμούς και αγάλματα αναφέρουν με καμάρι και τα σχετικά αγιολόγια αλλά και ιστορικά κείμενα ακόμα και εκκλησιαστικών συγγραφέων. Μερικά από αυτά τα φυντάνια, όλοι άγιοι της Εκκλησίας, αναφέρονται στην δημοσίευση “Άγιοι Καταστροφείς”, ένας κατάλογος που προφανώς είναι ελλιπής και ανατρέπει την θεωρία της Εκκλησίας ότι οι πρόγονοί μας οικειοθελώς προσήλθαν στην νέα θρησκεία γιατί ήταν η θρησκεία της...αγάπης.

Έτσι επικράτησε ο Χριστιανισμός στις αρχαίες θρησκείες και μετά (ταυτόχρονα σχεδόν) ξεκίνησε το κυνήγι των αιρετικών, μέσα στους οποίους εμπλέκονται όπως είδαμε κρυπτοεθνικοί και φιλόσοφοι ή λόγιοι. Η λίστα είναι μεγάλη και υπάρχει αναλυτικότερος κατάλογος στο δεύτερο βιβλίο της βιβλιογραφίας όπου οι περισσότεροι λόγιοι του Βυζαντίου κατηγορήθηκαν ή και κυνηγήθηκαν κάποια στιγμή για τις ιδέες τους ή είχαν αιρετικές ιδέες.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό της απόλυτης επικράτησης μπαίνει και η παιδεία και η φιλοσοφία. Όσοι λόγιοι είπαν έναν λόγο πάρα πάνω, κάτι που θεωρήθηκε κολάσιμο ή έστω αμφιλεγόμενο για το δόγμα, αναγκάστηκαν να κάνουν δημόσια δήλωση μετανοίας, συχνά και φυλακιζόντουσαν ή εκτοπιζόντουσαν. Το πρόβλημα είναι ότι μέσα σε αυτούς υπήρχαν και όσοι έδειξαν κάποια «επιστημονική» δραστηριότητα, αφού η επιστήμη και η έρευνα έχει σχέση με την αμφισβήτηση δογμάτων. Περισσότερες πληροφορίες στο “Η Παιδεία στο Βυζάντιο”.

Τα χαρακτηριστικότερα δείγματα που επηρέασαν την εξέλιξη του Βυζαντίου ήταν οι διώξεις στον Ψελλό, τον Ιταλό και τον Γρηγορά που ήταν ενδιαφέρουσες περιπτώσεις που θα μπορούσαν να εξελιχθούν και να δημιουργήσουν ένα νέο ρεύμα φιλοσοφίας, να φέρουν τελικά ένα ρεύμα αναγέννησης. Άπαντες διώχθηκαν και φυλακίστηκαν ο δε Ιταλός πέθανε στην φυλακή. Το αμάρτημά του ήταν ότι αγαπούσε πολύ τον Πλάτωνα, πίστευε στην μετεμψύχωση και ήθελε να αποδεσμεύσει την φιλοσοφία από την θεολογία. Του Ψελλού η προσπάθεια αποδέσμευσης της θεολογίας από την φιλοσοφία επίσης. Του Γρηγορά η σημασία που έδινε στη γνώση και τη λογική σε αντίθεση με την μονομέρεια της προσευχής των Ησυχαστών. Αυτά ήταν απαράδεκτα για την Εκκλησία.

Αυτά (οι δύο πρώτες περιπτώσεις) συνέβησαν σε μια εποχή που υπήρξε επιπλέον

και ένα πογκρόμ διώξεων αιρετικών, με το κάψιμο στην πυρά του Ιπποδρόμου του αιρετικού μοναχού Βασιλείου και τις άγριες διώξεις κατά βογομίλων και παυλικιανών ή άλλων ύποπτων και σειράς σχετικών δικών και αναθεμάτων. Είναι προφανές ότι οι λόγιοι που εμφανίστηκαν από τον ενδέκατο αιώνα, μετά την καλούμενη Μακεδονική Αναγέννηση κατά την οποία υπήρξε ένα πρόσκαιρο αίσθημα ελευθερίας, άρχισαν να αισθάνονται πάλι περιορισμένα και άβολα, όπως ακριβώς οι εθνικοί τον 5-6^ο αιώνα, και οι εικονομάχοι τον 9^ο. Κάθε λάθος λέξη μπορούσε να τους δημιουργήσει μπλεξίματα ή ακόμα να χάσουν και την ζωή τους.

Ο Hunger που αναφέρεται στην σχέση της φιλοσοφίας με την θρησκεία γράφει:

Με αυτούς τους όρους δεν ήταν εύκολο για τους Βυζαντινούς να σπουδάσουν αρχαία φιλοσοφία. Κι ενώ στους ύστερους αρχαίους αιώνες ήταν ανεκτή μια πολυφωνία απόψεων σε πολλά σοβαρά θέματα -θα μπορούσαν να αναφερθούν οι δύο φιλοσοφικές σχολές των Αθηνών και της Αλεξανδρείας-, κάτι τέτοιο είναι αδιανόητο στην μεταεικονομαχική εποχή. Αποκλίσεις από την Ορθοδοξία οδηγούσαν αναπόφευκτα στον αναθεματισμό των επίμαχων θεωριών.

Δείχνοντάς παρακάτω πως γινόταν η αυτολογοκρισία των λογίων. Δείχνει για παράδειγμα πως ο Ισαάκιος Σεβαστοκράτωρ επιδίωξε να κάνει αποδεκτά αυτούσια κείμενα του Πρόκλου, αντικαθιστώντας λέξεις και λογοκρίνοντας άλλες. Ταυτόχρονα προσθέτει στα κείμενα του Πρόκλου κείμενα του Διονυσίου Αρεοπαγίτη και για να γεφυρώσει την απόσταση μεταξύ του Ενός και του πλήθους των δημιουργημάτων, παρεισάγει τις τρεις τριάδες του Ψευδο-Διονύσιου. Αντίστοιχα ο Θεόδωρος Σμύρνης ενώ παραπέμπει ονομαστικά στον Γρηγόριο Ναζιανζηνό, ποτέ δεν αναφέρει το όνομα του Αριστοτέλη ή άλλων αρχαίων φιλοσόφων που παραθέτει. Παρακάτω ο Hunger για τον Μετοχίτη και τον Γρηγορά αναφέρει:

Και οι δύο ανθρωπιστές πατούσαν επίσημα στο έδαφος της Ορθοδοξίας. Το ότι οι ίδιοι το τονίζουν αυτό σε κάποιες ευκαιρίες δεν πρέπει να μας φαίνεται ύποπτο. Υπήρχαν και στους τελευταίους αιώνες του βυζαντινού κράτους «καταδότες» που ήταν πρόθυμοι να καταγγείλουν στις εκκλησιαστικές αρχές «φιλοσόφους» (με τη μη χριστιανική έννοια), διανοούμενους και ανθρωπιστές.
Σελ. 95-106.

Φυσικά ο Γρηγοράς όπως είδαμε δεν κατάφερε να αποφύγει την δίωξή του και να

φυλακιστεί.

Ας δούμε τον άλλο λόγο που αναφέρει τον Θεόδωρο Μετοχίτη· Αναφερόμενος στους μαθητές του προσπαθεί να τους προφυλάξει στο να μην πουν ή γράψουν κάτι που μπορεί να επηρεάζει με κάποιο τρόπο το ορθόδοξο δόγμα. Ακόμα και πόσες σελίδες κειμένου χρησιμοποιεί για την προειδοποίηση αυτή. Έστω και μια λάθος λέξη μπορεί να τους οδηγήσει στο να κινδυνεύσουν να τιμωρηθούν ακόμα και να χάσουν τη ζωή τους. 6-9, (σ. 22-43). Όλα αυτά δείχνουν μια εκτεταμένη αυτολογοκρισία των λογίων, χαρακτηριστικό δείγμα του φασισμού. Τίποτα δεν πρέπει να ειπωθεί που θα ταραξεί τα νερά.

4.1 Ενστάσεις

Κάποιοι ισχυρίζονται ότι **δεν υπήρχε εκτεταμένη λογοκρισία** στο Βυζάντιο αφού μας έχουν διασωθεί έργα του Λουκιανού και του Ιουλιανού που κατηγορούν τους χριστιανούς. Μόνο που τους διαφεύγει ότι υπάρχουν ένα σωρό έργα που δεν έχουμε και ακόμα και Βυζαντινών. Από δε την αρχαία ελληνική γραμματεία το 90% και από την ρωμαϊκή το 99% έχουν χαθεί και το Βυζάντιο έχει μεγάλη ευθύνη για αυτό, την στιγμή που κάποια από αυτά, κυρίως επιστημονικά, διασώθηκαν μόνο ή κυρίως από τους Άραβες. Εκτός αυτού έχουμε συγκεκριμένες καταγεγραμμένες περιπτώσεις λογοκρισίας:

- Τα έργα όλων των αρειανών και των εικονομάχων έχουν καεί με απόφαση της εξουσίας αλλά και της Εκκλησίας και δεν έχουμε σχεδόν τίποτα από αυτούς.
- Τα βιβλία του Λέοντος Φιλοσόφου κήκταν επειδή ελλήνιζε (ήταν και εικονολάτρης) από χριστιανό μαθητή του.
- Τα έργα του Κέλσου και του Πορφυρίου που έγραψαν κατά του χριστιανισμού επίσης κήκταν και απαγορεύτηκε η κατοχή τους με απόφαση της Εκκλησίας. Έτσι έχουμε από αυτά μόνο ελάχιστα αποσπάσματα τους από τις απαντήσεις των απολογητών σε αυτά.
- Πριν είδαμε το κάψιμο των υποτιθέμενων μαγικών βιβλίων στη Βηρυτό.
- Τα συγγράμματα της βιβλιοθήκης της Αντιόχειας κήκταν με αυτοκρατορική διαταγή.
- Μπορεί να μην έχουμε ασφαλείς πληροφορίες για τη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας, αλλά μπορούμε εύκολα να φανταστούμε την τύχη της με τις ταραχές που ήδη ξέρουμε ότι έγιναν ειδικά στην Αλεξάνδρεια, και το κλίμα που δημιούργησαν τραμπούκοι και ροπαλοφόροι χριστιανοί καθώς και τη γνώμη που

είχαν για τα βιβλία και τη γνώση, αν λάβουμε επιπλέον υπόψη μας ότι το παράρτημά της το Σεράπειο που είχε επίσης πολλά βιβλία, καταλήφθηκε με έφοδο από τον χριστιανικό όχλο που έβγαλε και διαπόμπευε τα εδώλια και τα σύμβολα της αρχαίας θρησκείας στους δρόμους για να μπουν στο μάτι των εθνικών.

- Επί Ιουστινιανού επίσης είχαμε καύση βιβλίων εθνικών στον Ιππόδρομο που συνελήφθησαν και διαπομπεύθηκαν.
- Για τα βιβλία στην Γάζα που επίσης συλλέχθηκαν με έρευνα σε σπίτια και κήκαν αναφέρθηκα πριν.
- Επίσης έχουμε ένα σωρό διάσπαρτες αναφορές για καλόγερους που κατά τόπους και εποχές έβρισκαν αρχαία ακατανόητα βιβλία για αυτούς, και τα κατέστρεφαν ως μαγικά ή ειδωλολατρικά, ή τα έσβηναν (ξύνοντας τα) και έγραφαν πάνω τους χριστιανικά κείμενα. Εδώ μην σχολιάσει κανείς ότι έτσι τα σώσανε με τα παλίμψηστα, σκοπός τους δεν ήταν να τα σώσουν αλλά να τα σβήσουν, να τα εξαφανίσουν και να καρπωθούν έτοιμη καθαρή ύλη για νέο γράψιμο. Αν ήξεραν ότι θα υπήρχε στο μέλλον μέθοδος που θα τα διαβάζαμε, το πιθανότερο θα τα έκαιγαν για σιγουριά.
- Αρκετοί τέλος που συλλαμβανόντουσαν ως αιρετικοί, συχνά υποχρεώνονταν να κάψουν τα βιβλία τους καθώς και τα βιβλία που τους οδήγησαν στις “λανθασμένες τους ιδέες” και φυσικά αυτό συνοδευόταν από την ατιμωτική δημόσια αποκήρυξη των ιδεών τους.
- Και πόσα ακόμα δεν καταγράφηκαν και δεν τα ξέρουμε.

Μην ξεχνάμε ότι την ιστορία την έγραψαν οι επικρατήσαντες νικητές και έχουμε άγνοια για πολλά θέματα. Στην πράξη όλα τα βιβλία εκτός από αυτά που οι Οικουμενικές Σύνοδοι θεωρούσαν σωστά, θα μπορούσαν να έχουν πρόβλημα και οι πληροφορίες που έχουμε για όλους σχεδόν τους αιρετικούς είναι αυτά που αναφέρει η ορθόδοξη πλευρά και μόνον.

Κάποιοι άλλοι φέρνουν σαν επιχείρημα κάποιες ενασχολήσεις ελάχιστων διάσπαρτων λογίων και τεχνιτών με τεχνικά θέματα σαν **το απαύγασμα της προόδου της τεχνολογίας στο Βυζάντιο** που θέλει να αναιρέσει τον φασισμό ως προς την επιστήμη που τελικά κατέστρεψε την τεχνολογία. Θέλουν όμως να αγνοούν τι συνέβαινε γύρω από το Βυζάντιο και που γινόταν πραγματική έρευνα και πρόοδος όπως και ότι όλα αυτά που αναφέρουν σαν ιδιαίτερα, ήταν αποσπασματικά, σχεδόν μεμονωμένα, εμπειρικά και χωρίς συνέχεια, χωρίς ένα πετραδάκι στη γνώση. Διαβάστε σχετικά η Τεχνολογία και το Βυζάντιο.

Τέλος κάποιοι αναφέρουν **δεκάδες ονόματα λογίων** που κάτι έκαναν.

Τί;

Μελετούσαν κάποιους από τους αρχαίους και κάτι έγραφαν για αυτούς. Σε έντεκα αιώνες ελάχιστα κείμενα έχουμε φιλοσοφικά και ακόμα λιγότερα σε σχέση με την επιστήμη από το Βυζάντιο, με μηδέν έρευνα ή νέα γνώση. Στην ουσία υπομνημάτιζαν και σχολίαζαν κάποια θέματα από τους αρχαίους, καθώς και κάποια από τους Πέρσες κατά την Τελευταία Περίοδο στον τομέα της αστρονομίας που το Βυζάντιο είχε μείνει τραγικά πίσω. Ελάχιστη πρωτότυπη σκέψη -μηδαμινή. Στην ιστορία της επιστήμης το Βυζάντιο πέρα από τη θεολογία του έχει σχεδόν μηδενική συμμετοχή· δεν προσέφερε τίποτα το καινούργιο και ό,τι ακόμα καλό είχε στην Πρωτοβυζαντινή Περίοδο το έθαψε και δεν υπήρξε συνέχεια. Το ενδιαφέρον είναι ότι οι μισοί τουλάχιστον από αυτούς τους λόγιους ήταν αιρετικοί ή είπαν κάτι αιρετικό που σημειώθηκε. Πολλοί από αυτούς είχαν θέματα, έστω και για αυτήν την αναιμική τους ενασχόληση. Ενδεικτικά ακόμα και ο Φώτιος κατηγορήθηκε για υπερβολική ενασχόληση με τους αρχαίους. Ο μαθητής του Λέοντος Σοφού (που ήταν και εικονοκλάστης) ο Κωνταντίνος ο Σικελός, κατηγορεί τον δάσκαλό του όταν πέθανε, με δύο λίβελους για τον “ελληνισμό” του αφού πρώτα καίει τα βιβλία του.

Είναι προφανές ότι δεν υπήρχε πάντα η ίδια αντιμετώπιση, άλλωστε το Βυζάντιο δρούσε συμβατικά για έντεκα αιώνες και δεν ήταν όλοι το ίδιο· υπήρχαν και κάποιες εποχές ανοχής. Η βία και η ένταση όμως των περιόδων των ταραχών ήταν τέτοια, που η γενική εικόνα και το κλίμα το οποίο είχε δημιουργηθεί αλλά και το αποτέλεσμα κάτι δείχνουν. Όπως απόδειξε και ένα γνωστό πείραμα κοινωνικής συμμόρφωσης, οι απαγορεύσεις όταν επιβληθούν βίαια σε όλη την κοινότητα, έχουν μεγάλο χρόνο επίδρασης, που συνεχίζει να δρα για πολλές γενιές αυτόματα. Γίνεται αυτό που λέμε ταμπού. Τέτοια ταμπού κυριαρχούν όλο τον Μεσαίωνα σε Ανατολή κυρίως αλλά και στη Δύση. Στο Βυζάντιο έχουμε τέτοιες περιόδους έντασης και όταν η κατάσταση χαλαρώνει και πάει να φανεί κάτι διαφορετικό, επανέρχονται οι διώξεις και ο αυστηρός έλεγχος που τελικά οδηγεί το πνεύμα σε ασφυξία. Έχουμε δύο γνωστές προσπάθειες αναγέννησης στο Βυζάντιο, δηλαδή προσπάθειες να ελευθερωθεί το πνεύμα και να δράσει πιο ανεξάρτητα πιο ελεύθερα. Και οι δύο απέτυχαν με την δράση της Εκκλησίας. Η Εικονομαχία επίσης κατέστειλε κάθε δυνατότητα διαφοροποίησης. Για τον λόγο αυτό και η περιοχή μας συνέχισε τη μεσαιωνική της νιρβάνα για αιώνες και ακόμα αφού ήδη η Ευρώπη επανεφεύρε τον Πολιτισμό. Είναι θέμα αν έχουμε βγει από αυτήν την νιρβάνα του πνεύματος πάλι με ευθύνη της Εκκλησίας.

Νομίζω από τα λίγα στοιχεία που έχουμε, αφού όλοι οι αντίπαλοι της Εκκλησίας με τον έναν ή τον άλλο τρόπο τιμωρήθηκαν, αυτολογοκρίθηκαν, σίγησαν ή τα κείμενά τους κάηκαν, ξέρουμε αρκετά για να βγάλουμε ένα συνολικό συμπέρασμα το γιατί οι Μέσοι Χρόνοι ονομάστηκαν Μεσαίωνας και πήραν αρνητική χροιά. Γιατί με την φροντίδα της Εκκλησίας σαν αυτουργό συχνά, αλλά οπωσδήποτε σαν ηθικό υποκινητή, καταφέρθηκε να σιωπήσει η διανοήση και να υποταχθεί στο πνεύμα της, κάθε έκφραση να είναι περιορισμένη και μόνο στα πλαίσια που η ίδια η Εκκλησία είχε ορίσει. Μιλάμε για έναν ολοκληρωτισμό παρόμοιο με αυτόν που είδαμε στον φασισμό, παρά το “αγγελικό” πρόσωπο της Εκκλησίας.

Όλες αυτές οι ιδιοτροπίες της Εκκλησίας επιβλήθηκαν στην κοινωνία είτε με νόμους ή πράξεις του κράτους, είτε με την συνήθεια μετά από την επιβολή τους σαν ταμπού όπως είδαμε.

Σύμφωνα με τον Φώτιο ο πατριάρχης ήταν ο εκφραστής του δόγματος απεσταλμένος από τον θεό, ενώ αντίστοιχα ο αυτοκράτορας επίσης απεσταλμένος από τον θεό, όφειλε να επιβάλλει αυτό το δόγμα στους υπηκόους. Έτσι ενώ θεωρητικά η Εκκλησία υποτάσσεται στην πολιτεία (Καισαροπαπισμός) αφού έχει άλλη αρμοδιότητα και μόνο στον πνευματικό τομέα, στην πράξη, έχει την πολιτεία του χεριού της, ώστε να κάνει αυτό που η ίδια επιθυμεί, δηλαδή να ελέγχει πνευματικά άρα ουσιαστικά την κοινωνία και να θησαυρίζει αιώνια.

Η πολιτεία με την μορφή της μοναρχίας κυρίως, θέλει την ιδεολογία της Εκκλησίας για να δώσει ένα κοινό γνώρισμα στους κατοίκους της αυτοκρατορίας και να τους ελέγχει απόλυτα (μην ξεχνάμε ότι η Εκκλησία έχει ένα τεράστιο δίκτυο πληροφόρησης και ελέγχου που διαχέεται και στο πιο μικρό χωριό), αλλά όταν τίθενται σοβαρά θέματα που φέρνει η Ανάγκη, στα οποία βλέπει την Εκκλησία να δουλεύει σαν τροχοπέδη και προσπαθεί τότε να την τιθασει, τρώει τα μούτρα της γιατί η δύναμή της Εκκλησίας έγινε μεγαλύτερη από του κράτους. Η Εκκλησία δεν επιτρέπει διαφοροποιήσεις και τότε δουλεύει σαν πέμπτη φάλαγγα. Στην Εικονομαχία δημιουργούσε ταραχές και επαναστάσεις συνέχεια μέχρι να γίνει το δικό της, στο Ενωτικό ναρκοθετούσε το κράτος και ευνόησε τους Τούρκους. Και στις δύο περιπτώσεις βγήκε νικήτρια και ιδιαίτερα ευνοημένη και για αυτό μείναμε τραγικά πίσω. Αυτό ακριβώς είναι το φασιστικό της πνεύμα που προσπαθεί να το επιβάλλει, αρχικά στο ποίμνιο, φυσικά στην πολιτεία, και μέσω αυτής σε όλη την κοινωνία.

5. Σύγχρονες αντανakλάσεις

Μια ενδιαφέρουσα αντίδραση μέσα στην Εκκλησία ειδικά όταν βρίσκεται σε άμυνα, είναι η θέση του κατατρεγμένου. Σε κάθε δυσκολία που βρίσκει, ή σε κάθε μη αποδοχή των απαιτήσεών της και όσο χάνει τα πλεονεκτήματα στα οποία είχε συνηθίσει, αισθάνεται και προβάλλει συνέχεια ότι είναι υπό...διωγμόν. Ποιά; Αυτή που εξαφάνισε όλους τους άλλους φασιστικά στο Βυζάντιο, αισθάνεται διωκόμενη και μάλιστα σε καθεστώς δημοκρατίας και ενώ μέχρι πριν λίγα χρόνια ακόμα έκανε ό,τι ήθελε.

Στις μέρες μας για παράδειγμα η Εκκλησία αισθάνθηκε ότι η πανδημία του Covid-19 έγινε μόνο και μόνο, ή έστω ήταν μια καλή αφορμή, για να πληγεί η ίδια. Κάποιοι χτυπούσαν πένθιμα τις καμπάνες και ένας γνωστός ιεράρχης αφόρισε τον πρωθυπουργό και τους σχετικούς υπουργούς, ενώ γενικά παρανομούσαν ασύστολα και διέδιδαν τον ιό με κρυφές λειτουργίες και μεταλήψεις (δέστε και εδώ). Το ίδιο περίπου έγινε και με τον νόμο για τα ομόφυλα ζευγάρια, για το οποίο προτάθηκε στην ΔΙΣ ακόμα και η ιδέα να αφορίσουν όλους τους βουλευτές που θα το ψήφιζαν.

Ας δούμε λίγο αυτό το θέμα που προέκυψε από τον νόμο με τα ομόφυλα ζευγάρια φέτος που προώθησε και ψήφισε η πολιτεία μας. Δεν εξετάζω εδώ την σωστότητα ή την άρτιότητά του, αυτό είναι θέμα ειδικών. Το θέμα είναι ότι προσπάθησε να λύσει ένα υπαρκτό πρόβλημα ανισότητας φυσικών ή θετών παιδιών, που αν και ζουν σε μια οικογένεια και έχουν δύο γονείς που τα φροντίζουν και τα αγαπούν, ήταν νομικά ανύπαρκτα, άλλα ως προς τον ένα, και άλλα ως προς τους δύο γονείς τους, και αυτό γιατί αυτοί οι γονείς τους είναι του ίδιου φύλου και νομικά δεν υπήρχε κάτι να τους συνδέει.

Το θέμα είναι κοινωνικό και η απόφαση πάρθηκε με νόμιμες διαδικασίες από μια δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση και επικροτήθηκε από ένα δημοκρατικά επίσης εκλεγμένο κοινοβούλιο, χωρίς να επεκταθώ στην πραγματική δημοκρατικότητα του πολιτεύματος στη χώρα μας και αποδεχόμενος αναγκαστικά ότι είναι ίσως το καλύτερο που έχουμε καταφέρει σαν κράτος τα διακόσια χρόνια ταραχώδους πολιτικής ζωής της χώρας μας, ελπίζοντας αυτό να βελτιωθεί στο μέλλον.

Η Εκκλησία με την καθοδήγηση δεδηλωμένων ανέραστων και αγάμων κληρικών και στηριγμένη στο δόγμα της, στα κείμενα της χιλίων πεντακοσίων χρόνων (και για την εποχή τους ακόμα οπισθοδρομικών αφού έφεραν τον Μεσαίωνα), και σε

συγκεκριμένη και στατική κατανόηση του πως μπορούν να ερωτεύονται οι άνθρωποι, πως να συγκατοικούν νομίμως σε έναν οίκο, για το αν θα μεγαλώνουν ή θα έχουν την ευθύνη παιδιών και άλλα σχετικά, προσπάθησε στην ουσία να απαγορέψει στην κυβέρνηση να πάρει αυτή την απόφαση με απευθείας πιέσεις, με απειλές αφορισμών και προφανώς υπόγειες πιέσεις, (αφού υπήρξαν πολλές διαβουλεύσεις οι οποίες δεν γίνονταν δημόσια) με κηρύγματα στο ποίμνιο, με συμμετοχή σε διαμαρτυρίες και παρελάσεις, με την υποδαύλιση της κοινωνίας, με απειλές σε βουλευτές, με την βοήθεια των γνωστών λαϊκιστών πολιτικών και κομμάτων και τέλος με τις χιλιάδες οργανώσεις της, θρησκευτικές και παραθρησκευτικές, που τελικά κάνουν την ίδια δουλειά.

Θα ασχοληθούμε λίγο με τις οργανώσεις αυτές. Είναι το μακρύ χέρι της Εκκλησίας στην προπαγάνδα της και την διείσδυση της στην κοινωνία και εκφράζουν πλήρως το ποίμνιο και την Εκκλησία. Κάποιες από αυτές (Χρυσοπηγή, Ζώη, Σωτήρ) έπαιξαν ξεκάθαρα πολιτικά παιχνίδια στην πορεία που ακολούθησε η χώρα προς την Χούντα. Μάλιστα μέχρι πριν λίγο καιρό με το όπλο του απαράδεκτου νόμου κατά της βλασφημίας που ευτυχώς τροποποιήθηκε -στην ουσία καταργήθηκε-, μέλη τους, απειλούσαν και συχνά έστελναν όποιον είχε διαφορετική γνώμη στα δικαστήρια και τον ταλαιπωρούσαν ηθικά και υλικά χωρίς λόγο, θεωρώντας την όποια δήλωση ή πράξη δεν τους άρεσε, βλάσφημη. Ενδεικτικά στα "αθεϊκά του Βόλου", παρόλο που οι "βλάσφημοι" καθηγητές μετά από ταλαιπωρίες και έξοδα δικαιώθηκαν από την Δικαιοσύνη, ο φασισμός της Εκκλησίας πέτυχε τον σκοπό του. Το "βλάσφημο" παρθεναγωγείο έκλεισε, και τα παιδιά παρέμειναν στο σκοτάδι, παρά την δυνατότητα που είχαν να σπουδάσουν σε ένα προνομιακό και πρωτοποριακό περιβάλλον. Το ίδιο συνέβη με το βιβλίο του Κώστα Απέκα "η Αληθινή Ιστορία της Εκκλησίας", του Θωμά Μάρα για το βιβλίο του "Οι αντιφάσεις της Καινής Διαθήκης", και το ίδιο πριν λίγα ακόμα χρόνια με το σατιρικό blog ο Γέρων Παστίτσιος. Επίσης μέλη εκκλησιαστικών οργανώσεων παρέα με χρυσαυγίτες κατέβαζαν θεατρικές παραστάσεις ή έργα τέχνης που θεωρούσαν βλάσφημα. Υπάρχουν ακόμη ένα σωρό επιπλέον περιπτώσεις που δείχνουν την ποιότητα της κοινωνίας μας που δεν μπορούσε να ανασάνει με ευθύνη της Εκκλησίας.

Ο νόμος που ψηφίστηκε για τα ομόφυλα ζευγάρια εμμέσως δείχνει ότι η πολιτεία αποδέχεται την σεξουαλικότητα και μάλιστα σε έναν τομέα εκτός των αποδεκτών ως τώρα πλαισίων και δίνει σε αυτόν και στα πιθανά αποτελέσματά του ισονομία. Δεν υπήρχε περίπτωση η Εκκλησία να συναινέσει, γιατί θα καταργούσε την έντονη

προσπάθεια που καταβάλει για αιώνες για την αποφυγή και καταδίκη ενός τρόπου ζωής, στηριγμένου πάνω στην αντίληψη της ευτυχίας, της αναζήτησης του ωραίου και της ηδονής δίχως θεόσταλτα περιορισμένα όρια, ενός τρόπου διαφορετικού από αυτόν που η ίδια προβάλλει.

Για τους αρχαίους Έλληνες ο κόσμος ήταν η δυνατότητα να γευθεί ο άνθρωπος με τις αισθήσεις του κάτι που για την Εκκλησία είναι η καταστροφή, γιατί έτσι διαλαλεί ότι ο άνθρωπος χάνει την ουράνια βασιλεία, αλλά το σπουδαιότερο, αυτή χάνει την δυνατότητα να έχει τον ρόλο του μεσάζοντα, καθοδηγητή, τοποτηρητή και ελεγκτή της κοινωνίας. **Η Εκκλησία στην πραγματικότητα αρνείται τελείως την σεξουαλικότητα του ανθρώπου** όσο και αν ανέχεται την αναπαραγωγή, και αυτή με προβλήματα μέσα σε συγκεκριμένα και καθορισμένα θρησκευτικά πλαίσια.

Ας δούμε πως αποδέχεται ο Κλήμης την σεξουαλικότητα στον Παιδαγωγό:

2.10.102.1 Οὐκουν ἀφροδισίων ἠττᾶσθαι δίκαιον οὐδὲ μὴν κεχηνέναι περὶ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' οὐδὲ ἐκπαθαίνεσθαι περὶ τὰς ἀλόγους ὀρέξεις οὐδὲ ἐπιθυμεῖν μολύνεσθαι. Σπείρειν δὲ μόνον ἐπιτέτραπται τῷ γήμαντι ὡς γεωργῷ τὸ τηνικάδε, ὀπηνίκα ὁ καιρὸς δέχεται τὸν σπόρον.

[...]

Ἄλλ' ἐγκεκρίσθω δὴ ὁ γάμος καὶ ἐγκατατετάχθω· πληθύνεσθαι γὰρ ὁ κύριος βούλεται τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' οὐκ ἀσελγαίνετε λέγει οὐδὲ σφᾶς αὐτοὺς καθάπερ εἰς ὀχείαν γεγονότας ἐκδίδοσθαι ἡδοναῖς ἠθέλησεν.

Πιο ξεκάθαρα δεν γίνεται, μόνο για παιδοποιία επιτρέπεται το σεξ και **χωρίς επιθυμία**.

Και ας δούμε τι προτείνει ο ίδιος ο Ιησούς κατά τα Ευαγγέλια:

*εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ **εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν**. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.*

Ματ 19.12.

ἢ τί λέει η Αποκάλυψη:

3 και ἄδουσιν ὡς ὠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαθεῖν τὴν ὠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 οὗτοί εἰσιν **οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν**. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἄρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἄρνίῳ· 5 καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη δόλος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

Απ. 14.3.

Αφού η παρθενία είναι για αυτήν ὑψιστη αξία, σαφώς ανώτερη από τον γάμου (Που τον βελτίωσε σε μυστήριο για προφανής λόγους), που η παρθενία ανοίγει αυτόματα τις πόρτες του Παραδείσου και φυσικά γεμίζει τα εκκλησιαστικά ταμεία, με παρόμοιο τρόπο που η χηρεία βοηθάει εκκλησιαστικούς που πλευρίζουν τους/τις χήρους/ες για να αποκτούν τις περιουσίες τους.

Για να επανέλθουμε στον νόμο, αν δεν υπήρχε η ανάγκη ισονομίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι σίγουρο ότι θα πετύχαινε την μη ψήφιση του, γιατί το πολιτικό κόστος για την κυβέρνηση μάλλον ήταν βαρύ και ο λαός μας είναι ακόμα και σήμερα υποχείριο μαγείας και μαγγανείας της Εκκλησίας. Με άλλες συνθήκες δεν θα τολμούσε καν να το φέρει. Το ίδιο έγινε με τις ταυτότητες επί Σημίτη, με συλλαλητήρια και το θεωρούμενο λάβαρο της Αγίας Λάβρας για να συνεπάρετο το πλήθος.

Αν διαβάσετε με προσοχή τις σχετικές ανακοινώσεις της Εκκλησίας, απευθύνεται στην κυβέρνηση και στο ποίμνιο, αλλά αναφέρεται σε όλη την κοινωνία, σαν να είναι η ίδια ο μοναδικός εκφραστής της και σαν να μην υπάρχει άλλη θεώρηση από την δική της και μάλιστα για ένα θέμα που δεν την αφορά, αφού αυτό δεν επηρεάζει την ίδια με κανένα τρόπο άμεσα. Αυτό ακριβώς είναι η φασιστική νοοτροπία. Η επιβολή του δικού της τρόπου κατανόησης των παιδιών, του γάμου, του οτιδήποτε, σαν μοναδική σε όλη την κοινωνία, σαν να είναι η μόνη σωστή, σαν να μην υπάρχει τίποτα το διαφορετικό, αφού ως γνωστόν διακονεί την “Απόλυτη Αλήθεια”. Η ύπαρξη διαφορετικής γνώμης πάντα είχε πρόβλημα με την Εκκλησία και αυτό το επέβαλε στην αυτοκρατορία που τελικά ἠλεγχε και δυστυχώς ελέγχει σε κάποιο βαθμό ακόμα και το σύγχρονο κράτος μας και αυτό προσπαθεί να διατηρήσει ακόμα όσο μπορεί. Αυτό είναι η φασιστική νοοτροπία που σε αυτή τη χρονική φάση τουλάχιστον δεν μπόρεσε να επιβάλλει, έχει όμως μεγάλη μάζα πιστών πρόθυμους για αυτήν· πρόθυμους να φέρουν πάλι τον Μεσαίωνα στην

πρώτη ευκαιρία.

Εδώ θα προσθέσω και το θέμα των συμβόλων, που έχει και αυτό σχέση με ό,τι αναφέρθηκε περί φασισμού. Ο Χριστιανισμός είναι εξωστρεφής θρησκεία που θέλει να επιβάλλεται και ο πιστός πρέπει να το δείχνει με αντίστοιχα σύμβολα. Οι σταυροί σαν κόσμημα στον λαιμό ή φυλαχτό στα αυτοκίνητα, οι εικόνες στα καταστήματα σε πρώτη θέαση των πελατών (μόνον, μάλιστα ακόμα και αδιάφορων ή άθρησκων καταστηματαρχών), το μπαγκκράουντ στις τηλεοπτικές λήψεις πολιτικών ή παραγόντων στο γραφείο τους με εικόνες σε πρώτη θέαση (θέαση των άλλων φυσικά) κ.λπ., εξυπηρετούν αυτή την προπαγάνδα, ακριβώς με τον ίδιο τρόπο που επιδεικνύεται ο φασισμός και σε αντίθεση με τις θεωρούμενες οδηγίες του Ιησού να μην ξέρει το ένα χέρι τι κάνει το άλλο. Δείχνουν την ταύτιση με το ρεύμα και απαιτούν εμμέσως να πάρεις θέση, «είσαι δικός μας και το εγκρίνεις ή των “άλλων”»; ή το ακόμα πιο υποκριτικό (κυρίως των πολιτικών), «είμαι και εγώ με την μάζα, προτίμησε με».

Η μάχη για τις ταυτότητες που έδωσε ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, εντάσσεται σε αυτή τη φασιστική εξωστρέφεια που θέλει να επιβάλει την ταύτιση της έννοιας του Έλληνα με του Ορθόδοξου ακόμα και στην εμφάνιση ενός καθαρά πολιτικού εγγράφου, το οποίο επίσης δεν είχε σχέση με την Εκκλησία. Σε αυτό το πλαίσιο είναι και οι τεράστιοι σταυροί που μπαίνουν παράνομα σε λόφους και βουνά για να φαίνονται από παντού και να “μπαίνουν στο μάτι” των “άλλων”, να προβάλλουν συνέχεια με τα σύμβολα τους την προπαγάνδα τους. Σε αυτό το πλαίσιο επίσης γνωστός μιντιακός μαϊντανός που διακινεί και ζει από θρησκευτικά “θαύματα”, ακολουθούμενος από κάμερες, “προσφέρει” θρησκευτικές εικόνες σε γνωστό άθεο συγγραφέα (πριν λίγες μέρες), τον προκαλεί στην ουσία, ώστε θέλοντας και μη, να δώσει σεβασμό στην ιδεοληψία του, και όταν αυτός αρνούμενος του τις πετάει πίσω, τον κατηγορεί ως βλάσφημο που δεν σέβεται τα ιερά των άλλων. (ενδιαφέρον έχει ότι αυτός που δεν σέβεται το ιερό του σύμβολο είναι ο ίδιος, πρώτον γιατί το δίνει σε κάποιον που δεν του λέει τίποτα και το γνωρίζει, και δεύτερον δεν σκύβει καν να το μαζέψει αφού έχει για αυτόν υποτίθεται μια ιερότητα, όλα γίνονται για την φασιστική του προπαγάνδα στις κάμερες και μόνον).

6. Επίλογος

Έτσι βλέπουμε ότι παρόλο που η Εκκλησία μεγάλωσε και ανδρώθηκε σε μια αυτοκρατορία, παρόλο που είναι λάτρη της μοναρχίας και του ολοκληρωτισμού, επιβιώνει ακόμα κραταιά και σε δημοκρατικό καθεστώς με μάχες οπισθοφυλακών, προσπαθώντας να διατηρήσει την δύναμη και τα προνόμιά της που χάνονται με απελπιστικά αργό ρυθμό, αλλά έχει ακόμα ενσωματωμένο μέσα της τον Φασισμό της επικράτησης και περιμένει την πρώτη αναμπουμπούλα που θα την ξαναεδραιώσει σε αυτό που ήταν κάποτε.

Ας σκεφτούμε λοιπόν το πόσο σοβαρή είναι η εμπλοκή της με το κράτος μας και τι δεινά μπορεί να φέρει όσο αυτή συνεχίζεται. Ας θυμηθούμε πως κατέστρεψε το Βυζάντιο και το υποδούλωσε στους Οθωμανούς. Τώρα τον ρόλο των Οθωμανών τον παίζουν οι Ρώσοι, αλλά ακόμα και οι Τούρκοι και ο ρόλος της Εκκλησίας (εδώ υπόγεια) είναι σημαντικός αν και θεωρητικά διχασμένος. Η πανδημία έδειξε ότι είναι πλήρως αντικοινωνικός.

Τέλος νομίζω να έγινε σαφές πως η επιστήμη επηρεάστηκε πέρα από τις οδηγίες, τις απαγορεύσεις και τα γνωστά συμβάντα καταστροφών, καψίματος βιβλίων και δηλώσεων μετανοίας, κυρίως από το κλίμα του φόβου που ήταν διάχυτο σε ό,τι είχε να κάνει με πρωτοπορία ή διαφορετική αντίληψη στο Βυζάντιο, ένα κλίμα καθαρά φασιστικό, κάτι που με ευτυχείς συγκυρίες ξεπεράστηκε στην Δύση. Έτσι η πνευματικότητα, η πραγματική πνευματικότητα που περιλαμβάνει την εξέλιξη του ανθρωπίνου πνεύματος και που επίσης περιλαμβάνει την επιστήμη, προχωράει πλέον με το ζόρι, ως εισαγόμενη σε εμάς και σε ελάχιστες πάντα δόσεις, συχνά μη αφομοιούμενες, ο δε λαός συνεχίζει ακόμα να είναι υποκείμενο προλήψεων, τσαρλατανισμών και του ανορθολογισμού, με ό,τι κακό συνεπάγεται για την εξέλιξη της χώρας και της κοινωνίας, σε ένα έντονα ανταγωνιστικό και δύσκολο διεθνές περιβάλλον που συνέχεια μας ξεπερνά.

Αυτό το κλίμα του Φασισμού θέλει η Εκκλησία να το αγνοούμε προσπαθώντας σήμερα να δείξει ένα πιο φιλελεύθερο πρόσωπο. Ειδικά για τις επιστήμες θέλει να ξεχάσουμε ό,τι έχει ειπωθεί και γίνει εξ' αιτίας της τόσους αιώνες, και τώρα επισήμως τουλάχιστον ισχυρίζεται ότι έχει διακριτή και συμπληρωματική σχέση με την Επιστήμη. Ισχυρίζεται ότι δεν ασχολείται καθόλου με το **πως** έγιναν όλα – αυτό είναι θέμα της επιστήμης (λέει τώρα), αλλά **από ποιόν έγιναν και γιατί**, προβάλλοντας φυσικά σαν απάντηση, στοιχεία για αυτό στηριγμένα σε

ανατολίτικους μύθους της Εποχής του Χαλκού και μεσσιανικές ιδεοληψίες που στηρίζονται φυσικά σε αυτούς του μύθους. Παρόλα αυτά εμμέσως θέλουν να πουν ότι οι νεώτερες ανακαλύψεις έχουν ήδη ειπωθεί με κάποιο τρόπο από την Εκκλησία και είναι συμβατές με τις θεωρίες της και τη θεοπνευστία των κειμένων της, κάτι φυσικά που δεν ισχύει και που επιπλέον ανατρέπει την προηγούμενη θεώρηση της διακριτότητας.

Το σημαντικό όμως είναι ότι το κλίμα αυτό το φασιστικό, το κυοφορεί μέσα της και περνάει συχνά πυκνά στα μέλη της και φαίνεται κατά καιρούς και στις πράξεις της όπως είδαμε τελευταία.

Πηγές-παραπομπές

Στοιχεία και ιδέες από τα βιβλία:

Σωτήριος Φ. Δρόκαλος, *Πως και γιατί επικράτησε ο χριστιανισμός*, (3η έκδοση) 2018, Ανοιχτή Πόλη.

Τάσος Ζαχαρίου, *Η οφειλόμενη συγγνώμη*, 2023, LuxOrbis.

Σωκράτης Γκίκας, *Απομυθοποιήσεις του Χριστιανισμού*, 2009, Βερέττας.

Για τη σχέση Χριστιανισμού - Εκκλησίας με την Επιστήμη διαβάστε:

Η σχέση της Ορθοδοξίας με την λογική και τη γνώση

Χριστιανισμός και επιστήμη

Ο Θεός και η πραγματικότητα

Το Επιχείρημα εκ της Απιθανότητας (Μικρή παρουσίαση της Εξέλιξης και η απιθανότητα να υπάρχει θεός)

Ησυχαστές Κολλυβάδες και Διαφωτισμός

Ορθόδοξη Θεολογία: Μια «επιστήμη» με πήλινα πόδια

Μαθήματα θεολογίας μέρος Α' και μέρος Β'

Ορθοδοξία και η άλλη άποψη έως την Άλωση - Ποια είναι ιστορικά η σχέση της Ανατολικής Εκκλησίας με την άλλη άποψη, ιδιαίτερα την φιλοσοφική, θεολογική και επιστημονική μέχρι το 1453

Η τεχνολογία και το Βυζάντιο - Η ελληνιστική επανάσταση στην τεχνολογία και η ύφεσή της

Γνώμες των χριστιανών Πατέρων για την ελληνική παιδεία και τους αρχαίους Έλληνες σοφούς - Η δυσφήμιση των Ελλήνων από την Ορθοδοξία

Η Παιδεία στο Βυζάντιο, Μιχαήλ Ψελλός, Ιωάννης Ιταλός, Νικηφόρος Γρηγοράς και το εκκλησιαστικό κατεστημένο

Η Εκκλησία και η θνησιμότητα στην πανδημία

13 επιστημονικές έρευνες για την σχέση Εκκλησίας Επιστήμης - Σχόλια σε απολογητικό video

Υπάρχει σύγκρουση Επιστήμης και Πίστης (θρησκείας και Εκκλησίας); Ποιος ο ρόλος των αιρέσεων;

Επιστήμη της Γένεσης και της Αγίας Γραφής

*Σχετικά με τον ιμπεριαλισμό του Βυζαντίου αξίζει να ειπωθεί η κυρίαρχη ιδεολογία την οποία προέβαλε το Βυζάντιο ακόμα και στο ψυχογράφημά του. Ο αυτοκράτορας είναι ο ελέω θεού κυρίαρχος της Γης. Όλοι οι υπόλοιποι βασιλιάδες αναγκαστικά ακολουθούσαν σαν υπήκοοι του ή έστω υποδεέστεροι από αυτόν, μέσω μιας υποτιθέμενης συγγένειας με τον αυτοκράτορα. Τα μεγαλύτερα και κοντινότερα βασίλεια ήταν πρώτου βαθμού συγγενείς και ο βαθμός χαλάρωνε στα μικρότερα και μακρύτερα. Αυτό συχνά πυκνά επιβεβαιωνόταν και με επιγαμίες αντίστοιχων συγγενισμών του Αυτοκράτορα με τους επίσης αντίστοιχης "συγγένειας" βασιλείς. Ο Χριστιανισμός χρησιμοποιήθηκε σαν όπλο κατευνασμού όπως πίστευαν των γειτόνων. Κάτι που μπορεί να προσέφερε λίγα χρόνια ηρεμίας στον αυτοκράτορα, αλλά σύντομα εξανεμίστηκε. Οι άλλοι λαοί όμως φορτώθηκαν μια νέα κοσμοθεωρία που και αυτή έγινε υποχρεωτική συχνά με λουτρό αίματος κατά των αντιφρονούντων και πιστών στα πάτρια. Επιπλέον διαδόθηκε και σε αυτούς η καταστολή των αιρέσεων επίσης με διώξεις. Αντίστοιχα η Εκκλησία που ήταν η μόνη διαχρονικά ωφελημένη φρόντιζε την διάδοση του δόγματος χωρίς να διαδίδει την ελληνική γλώσσα (για την οποία συχνά πυκνά κόπτεται), για να ανταγωνιστεί τους Λατίνους που πάντα διέδιδαν τον Χριστιανισμό στα Λατινικά (με αποτέλεσμα τα λατινικά να γίνουν διεθνής γλώσσα και αλφάβητο). Έτσι, διαδίδοντας τις γραφές στις γλώσσες τους, ταυτόχρονα απέκοπταν τους λαούς αυτούς από την όποια γνώση είχε μείνει στο Βυζάντιο, ενώ τους έδεναν θρησκευτικά πλήρως, ως εξαρτώμενους από τον Πατριάρχη.

Επιστροφή

Φιλίστωρ